Tallinna Teataja

Toimetus ja talitus:
Tallinn, Suurturg nr. 16.
Kirjade adress:
„Tall. Teataja", Tallinn.
Könetraat:
Toimetaja — 285.
Toimetus ja talitus — 281.
Toimetaja könet.: kl. 12—1.
Ärijuhi könet.: kella 8—1.

Tellimiste hinnad:
Postiga:
1 kuu peale . . 75 marka
2 „ „ . . 150 „
3 „ „ . . 225 „
Ise talitusest ära wiies:
1 kuu peale . . 68 marka
2 „ „ . . 136 „
3 „ „ . . 204 „
Wäljamaale kuus 100 mrk.
Adressi muutmine 10 mrk.

Kuulutuste hinnad:
Kuulutuse külsel 3 mrk. m/m
Esimesel „ 5 „ „
Sisem. külgedel 6 „ „
Kohaotsim. kuulutused 75% odawamad.
Trükitöösid, mis alla ühe kirjutuspoogna ja tarwitamata jäätwad, alal ei hoita. Suuremad kirjatööd saadetakse ainult siis tagasi, kui selleks mark kaasas.
Kirjatöödel peab saatja täeline nimi ja adress all olema.

Üksik nummer 3 marka.

Nr. 81. Laupäewal, 8. aprillil 1922. aastal. Ilmub igal äripäewa õhtul. XIII aastakäik.

Kino-teater „Kassino"

Terwe õhtu mängib suurendatud orkester.

Täna 8. aprillil — Täna 8. aprillil

Kassino direktori **E. J. Dagis'e 7 aastase tegewuse juubel**

H-ra J. E. Filippowi lahkel kaastegewusel. Kontsert eeskawa on h-ra Filippowi poolt kokku seatud. Osa wõtawad Tallinna paremad näitejõud. Ekraanil läheb kuulsa ja kõmurikka **Thea von Harbon** romaani järele II. seeria

India hauasammas — Eschnapuri tiiger
Draama 8 aktis.
Täielikult eeskaawas kes 1-st seeriat näinud ei ole, 2-ses seeria 1 jao on täielik ülawaade.

Kino-teater „Kassino"

Plakaadi- ja tarbekõstus
M. Dressel & Akrin
Tallinnas, Müüriwahe tän. 42.
Walmistatakse korralikult ja mõõdukate hindadega **reklaam plakaate, kartoon, paspartuusid, shokoladi, kompweki ja igasugu ilu ja liht papist karpe, piltidega, kuld- ja wärwitrükiga.**
Suurem saadetus wäljamaa ilupaberit ja pilte kohale jõudnud
Wäljawalik suur.
Töö korralik, hinnad mõõdukad.
Müüriwahe tän. 42

Tähtsa ärimeestele!

K.-ü. „Kuldala"
Kuninga tän. 4 — Telef. 13-66
soowitab pühiks suures wäljaw. kõiksugu kulla- ja kellasepa kaupe mõõdukate hindadega, nagu:
kuldaurid, laulatussõrmused ja hõbe-lauanõud
Walitsuse- ja eraasutustele
suuri sisemüüritawaid torni, tähetorni ja teisi büroo, kontori ning laewa kelle, mis punktipealse käimisega.
Kaubad ladus alati saadawal.
1167 Austusega **J. Sander ja Ko.**

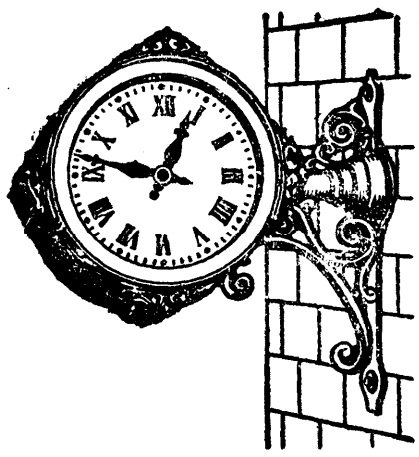

Suitsetage kõik
paberosse

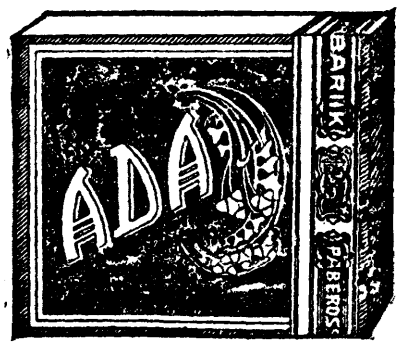

25 tükki — 35 marka
„HAVANNA" O. U.

Ilmus
„Romaan" nr. 2
Numbri sisu on järgmine:
Norra kirjanik Sven Elvestad: Must tähi (järg).
Bulgaaria kirjanik Iwan Wasow: Pilatuse tütar.
Saksa kirjanik Alfred Manns: Maruöö
Soome kirjanik U. W. Walakorpi: Hõbepulmad.
Wene kirjanik Anton Tshehow: Pettus.
Taani kirjanik Karl Ewald: Söran.
Hollandi luuletaja W. G. van Nouhuys: Öösel.
Saksa kirjanik Thea von Harbon: India hauasammas (järg).
Hind 30 marka.
Nõudke ajalehemüüjatelt, raamatukauplustest, raudteejaamade raamatukappidest, „Romaani" abitalitusist ja agentuuridest.
Kirjastus „Areng".
Tallinn.

Õlleladu „A. Le Coq" A.-S.
Viktor Auster-Tallinnas
Suur Kloostri tän. 18. Könetraat nr. 17-52.
1159 Soowitab wõistlemata headuses
Pilseni ja Märtsi õlut
ning oma wabriku saadusi, nagu **limonaadi, puuwiljajooke ja seltersi.** — Austatud tarwitajaid palun pühade eel wõimalikult aegsasti tellida selleks et nõudmisi korralikult täita.

Moodsaid
kinge ja saapaid
tuntud häädusés,
kalosse
Mõõdukate hindadega.
Aug. Malter
E. Karja tän. nr. 2, saapakauplus.

Helsingi riidekaupl.
Suur walik willaseid ja poolwillaseid ruudulisi kleidirõideid, willast musliini, batisti, Inglis lastingut, satiini, libertit, woodrit, watti, jne. 1157
Tallinn, W. Karja tän. nr. 7.

Nõudke kõrgewäärtuslist
H. Puls'i õlut
Klaasingi tän. 11, tel. 651
428

Heinrich Puls'i õlleladu Tallinnas
soowitab oma austatud kaubatarwitajatele **pühadeks** tuntud endises headuses — — — — — —
Pilseneri ja Märtsi õlut.
Peale selle soowitan eeskujulikus headuses suhkruga walmistatud **limonaadi** ja **twassi** ning **seltersi.**
Tellimistega palun pöörata — — — — — —
Klaasingi uulits nr. 11, könetraat 6-51.

Ajunikkude kongress

astub täna Tallinnas kokku, et ajunikkude raske seisukorra lahendamise üle nõu pidada.

Et ajunikkude seisukord praegu raske, ei ole kellegi ime ast. Põllusaaduste hinnad on praegusel erakorralisel ajal wäga muutlikud. Kuna kaubad, mis põllumehel osta tulewad, niisama tööpalgad kõrgel püsiwad, on saaduste hinnad langenud. See asjaolu teeb isegi wana põlise põllumehe seisukorra raskeks, kui siia juure weel kõrged maksud arwata, mis sõja tagajärgede likwideerimise ja iseseiswa riigi ajutamise aastatel mitte wäikesed ei wõi olla. Kui palju raskem ei pea ajuniku seisukord olema, kellel kõige selle juure tuleb weel uue koha ajutamise erakorralised kulud, mis praeguste ehitusmaterjalide ja tööpalkade kalliduse tõttu wäga suured on.

Kõigest sellest, mis öeldud, on näha, et siin suurelt osalt paratamata ajanähtustega tegemist on, mida täiesti kõrwaldada kellegi inimese wõimuses ei seisa. Sest mitte üksi meil ei ole elu raskeks läinud, waid terwes ilmas, nagu seda eesseisew suur Genua konwerentski selgesti tunnistab, kus terwe Euroopa, endised waenlased ja sõbrad kokku astuwad, et wäljapääseteed leida üldisest majanduslikust kitsikusest.

See üleüldine pilt Euroopa majanduslikest kitsikusest peab igal kongressi saadikul silmas seisma, et ta rahulikuks otsustajaks wõiks jääda ja ei mitte walitsuselt wõimatumaid asju nõuda, missuguseks nõudmiseks ja rahulolematuseks neid üleskihutawad meie riigiwastased selle ettekujutusega, nagu oleks walitsusel wõimalik kõiki ajunikkude hädasid kõrwaldada, kui tal aga ainult head tahtmist oleks. On ju tõsi, et meie maaseaduse andmises ja teostamises wigasid on tehtud, kuid ka need wead on ajanõuete tinginistel sündinud.

Meie maareform on näit. liig suure kiirusega läbiwiidud. Kahtlemata oleks see parem, kui mõisate jagamist pikemal käigul oleks toimetatud, nii et ajunikka wähemal arwul järk järgult oleks juure tulnud ja siis riigil enam wõimalust olnud, neid rohkem toetada. Kuid peab omale selgeks tegema, et ka need, kes õige rutulist mõisate jagamist nõudsid, seda mitte pahatahtlikult ei teinud, waid oma parema äratundmise järele asjakäiku hindasid. Sest salata ei saa, et mõisate rutuline jagamine meilt teatawal wiisil enamluse esimese laine aitas tagasi tõrjuda ja nende kihutustööl jalad alt ära lõi. Niisama ei olnud wast ka see ärakaalumine asjata, et mõisad, mis kauemaks ajaks weel endiste omanikkude kätte oleksid jäänud, oleks ära kurnatud. Kuigi meie rahwaerakond neid põhjusid mitte täiel mõõdul makswaks ei tunnista, waid pikalisemat tegewust oleks soowitanud, siiski peab nüüd asjaoludega leppima nagu nad on, ja ühel nõul wäljapääseteed sündinud olukorrast otsima ja ei mitte sellega kongressi aega ära wiitma, et selle eest, mis olnud, wastastikku üksteist süüdistada. Sellest ei tule midagi wälja. Sellega sünnitatakse rahulolematust ja kibedust, mida riigilõhkujad ollused just soowiwad.

Waadatakse niiwiisi asjalikult kongressi peale, siis on wõimalik wormilistest lahkheldest kergesti üle saada.

Kongressil tõusewad wist kohe sekeldused sellel alal, et saadikud waldades mitte ühel wiisil Lõuna- ja Põhja-Eestis ei ole walitud. Nagu teada, waliti Tartus, Wiljandis ja Wõru pool esitajaid ringkondade kaupa ja kui tööerakonna pöölt pärast Põhja-Eestis ettepandi, iga walla peale kaks esitajat walida, siis ei arwatud Lõuna-Eestis mitte wõimalik olewat kulude ärahoidmiseks niisugust suurt inimeste arwu Tallinnasse saata, kus isegi ruumipuudus takistust oleks teinud. Waliti igast wallast üks esitaja. Wiljandi mehed olla, nagu kuulda, wist isegi endiste ringkondade juure jäänud.

Muidugi teeb niiid siin raskusi, kuidas hääletada, sest ei ole kuidagi õiglane ajunikkude huwides, kui Põhja-Eesti oma poole suurema arwu esitajatega katsuks teisi, kelle taga wast rohkemgi ajunikke on, üle hääletada. Siin ei ole, kui õiglaselt tahetakse toimetada, raske, pääseteed leida. On üks kõik, kas antakse Lõuna-Eesti walla ajunikule 2 häält, wõi aga kahe Põhja-Eesti ajunikule iga walla pealt ainult üks hääl. Et ajunikkude huwid igal pool peaaegu ühesugused, siis ei tohiks see kokkulepe suuremaid raskusi sünnitada.

Tõsised raskused tekkiwad muidugi küsimustes, mis ajunikkude majapidamiste korraldusesse, maa- ja majade rendisse, ehitusmaterjaali saamisesse, kruntide korraldamisesse, laenusaamisesse, kruntide kindlustamisesse jne. puutuwad.

Siin ei tohi omale ette kujutada, et mingit nõiawormeli leitakse, mis kõik hädad korraga lahendab. Waja on ainult teed otsida, mis kõige otstarbekohasem on ja eluhädasid kõige enam pehmendab. Ei ole sellepärast mingit otstarbet wõimatu nõudmisi walitsusele ette panna, sest walitsusel ei ole mitte üksi ajunikkude hädad lahendada. Palju parem on ainult niisuguseid nõudmisi esitada, mille täitmised wõimaluse piirides on.

Kõigest sellest järgneb, et kongressilt igasugune parteipoliitika eemale peab jääma ja ainult ajunikkude tõsised huwid tõsiselt arutusele wõiwad tulla. Tuleb ajunikkudel ennast eemale hoida kõigist suurtest lubajatest, kes üksteist ülepakkudes selle peale ei waata, mis wõimalik, mis mitte wõimalik. Kuida öeldud, weesegajaid palgalisi on palju wäljas ja nende kõige kawalam õng on kõige rumalama tarwis wälja heidetud: kõik ilma hinnata riigi poolt! Ja kui seda ei saa, siis waenlus riigi wastu.

Meie loodame, et meie kaine rahwa seast wõrsunud ajunikkudel silmad lahti on nende wastu, kes ainult suurte lõugadega kõik korda seada tahawad. A. J.

Kolme internatsionaali kongress

Pühapäewal, 2. aprillil algas Berliinis kolme internatsionaali ühine kongress, millest osa wõtawad kõigi kolme internatsionaali tähtsamad esitajad.

Kongressi awas Friedrich Adler, seletades, kongressi ülesandeks olla — esimest katset teha kõigi maade tööliste ühendamiseks Moskwa internatsionaali nimel kõneles pikemalt Saksa kommunist Klaara Zetkin. Ta seletas, proletaarlaste ühinemine olla praegu äärmiselt tarwilik, sest kodanlus püüdwat heategemismaksude kaudu häwitada Saksamaa ja majanduslikult orjastada Wenemaa, sel kombel kõiki sõja tõttu tekkinud raskusi koormates tööliste õlgadele. Sellepärast olla tarwis hiljemalt Genua konwerentsi ajaks kokku kutsuda kogu ilma sotsialistide nõupidamine, et sundida Genuas arutusele wõtma tööta tööliste, kaheksatunnilise tööpäewa ja muid töörahwasse puutuwaid küsimusi.

Teise internatsionaali esimees Vandervelde wastas selle peale, ühine proletaarlaste wäerind olla soowitaw ja tarwilik. Kuid ühestöötamine kolmanda internatsionaaliga olenewat sellest, kas korda läheb teistes internatsionaalides ulsadust äratada kolmanda internatsionaali wastu. Kommunistid nimetawat teise internatsionaali liikmeid äraandjateks, kurjategijateks ja kodanlaste kannupoisteks, — niiid tahtwat nad nende „äraandjate ja kurjategijatega" ühes töötama hakata. Kolmanda internatsionaali tegelased pidawat kindlasti üllema, kas nad kõigi töölistega ühes sammuda tahawad wõi mõtlewad nad edaspidigi tüli külwata töölliste ridadesse. Nad pidawat seletama, kas nad Wenemaa piirirahwastele iseseiswuse tahawad kindlustada, eriti paljukannatanud armeenlastele, Ukrainale ja Georgiale. Teise internatsionaali liikmed ei wõiwat mõteldagi ühestöötamise peale kolmanda internatsionaaliga, kuni Wene sotsialistid — nagu keisrite ajalgi — türmides waewlewad.

Vandervelde kõnet takistas kolmanda internatsionaali esitaja Radek sagedaste wahelhüüetega. Kui Radek lõpuks sõna sai, teatas ta, kommunistid ei esitawat teistele mingisuguseid tinginisi koostöötamist pakkudes. Kui Vandervelde usaldusküsimuse üles tõstab, hüüdis Radek: siis ütlen mina et Belgia kuninga minister Vandervelde ise poole krossi eest usaldust ei ärata. Ta lõpetas teatega, poliitiliste wangide wabastamine Wenemaal rippuwat sellest, millal teise internatsionaali mail wabastatakse wangistatud kommunistid. mr.

Kolme internatsionaali konwerentsi otsus.

ETA. Berliin, 6. apr. Üleilmline sotsialistide konwerents Berliinis lõppes, peale selle kui ta wastu oli wõtnud muu seas ettepaneku, et rahwuswahelised töölistehulgad organiseeriks Genua konwerentsi ajal ühendatud demonstratsiooni oma nõudmiste toonitamiseks.

KALAASJANDUS
Eesti
Kalameeste häälekandja.

Kalapüük · ümbertöötamine · kaubandus
tööstuline töö · ühisfegevus
Vastutaw toimetaja:
Ernst Uebermann

Ilmus praegu trükist
nr. 17.

Pealadu „Laewanduses".
Meripuiestee nr. 5, Tallinnas.

Aastatellimisi wõetakse weel wastu, hind 200 marka, hinnata kaasanne kalaasjanduse aastaraamat 1922.

Ameerika puhast,
walget
petrooleumi

müüwad wabalt kõik tarwitajate ja majandus-ühisused linnas ja maal. —

E. T. K. juhatus.

Lutsifer.

35

Jean de la Hire'i romaan.

Onneks sündisid need hüüded ja küsimused ainult Laurence'i mõttes. Ta oli suu awanud, kuid mingit häält ei tulnud sealt. Ta jäi liikumatuks, nii nagu ta seal seisis: käsiwarred ristamisi, sõrmedega kramplikult kõrwale tõmmatud eesriidest kinni hoides, pea ettepoole, silmad ahnelt juhitud selle näo peale, keda ta heledal elektri walgusel wäikse akna taga nägi... See nägu!... Kuidas ei oleks ta seda ära tunnud? See oli ju selle ainsa mehe nägu...

Sainclair nägi, et ta ära oli tuntud.

Ta naeratas. Rippudes kuristiku kohal, kuhu kõige wäiksemgi waenulik wahejuhtumine teda oleks paisata wõinud ja mille põhjas ta puruks oleks kukkunud, naeratas Sainclair õnneliku armastaja maheda ja usaldawa naeratusega. Ta oli otsustanud torni tungida ja seda naist hirmsa piinaja küüsist wabastada, maksku mis maksab.

Laurence, nähes ainult weel seda naeratust, unustas kõik, mis teda ümbritses, walitses, ähwardas; unustas kõik, mis ümbritses, ähwardas ja walitses tema kallimat, kes oli tulnud ootamata nagu ime, mida unistuseski wõimalikuks ei juleta pidada! Laurence naeratas nüüd ise ka...

Nüüd algas see ettenägematu stseen, mis oli esiti imetletaw, siis kohutaw, siis meeletus — stseen, mis Õnägijale lõpulikult pidi selgeks tegema selle inimese wõimu, kelle wastu ta oli wõitlust alustanud.

Olles üksteisele naeratanud, olles üksteisest oma õnnetundega läbi tunginud, said Jean ja Laurence üksteisest aru. Laurence teadis, et ta peab akna lahti awama: Jean teadis, et Laurence teadis seda.

Noor naine laskis eesriided lahti. Oma paremat kätt ettepoole hoides, tahtis ta minna keskmise akna juure, millest ta kõigest umbes poolteist meetrit kaugel oli — see oli just etteulatawa wälistorni laius.

Laurence tahtis akna juure minna. Ta astus pool sammu, rinda ette hoides ja paremat kätt natuke wälja sirutades... Kuid see pool sammu jäi rippuma... Laurence ei saanud enam astuda...

Pärast mõnesekundilist ülewalseismist langes tema pahem jalg jälle waibale. Samal ajal wajus ka tema parem käsi. Laurence nägu ilmutas hirmsat kohutust. See oli surnu nägu, tema silmad olid hullumeelse silmad. Ta wärises kõigest kehast ja tema lihaksed lõdwenesid. Ta wajus kokku.

Sainclair nägi kõike seda.

Ta ei teadnud aga selle põhjust. Ta mõõtis mõttes kõiki selle sündmuse järeldusi. Ta ei kõhelnud.

— Pilou, toeta oma selg minu rinna wastu, kui see tarwilik, pane oma jalad minu jalgade wastu. Mina hoian pahema käega kõwasti kinni, — minul ei ole midagi karta. Sinul peawad mõlemad käed wabad olema. Otsi teemant ja kitt wälja. Kui meid nähakse, oleme kadunud.. Seepärast ära wiiwita! Pane ruutklaas terwelt kõrwale, nii et teda tarbekorral oma kohale tagasi wõiks panna.

Saades käsu, mille täitmine hädaohuga ühendatud, urises Pilou harilikult, enne kui ta käsu täitmisele asus, kui tal selleks aega oli. Kuid praegu ei olnud tal aega. Pilou kuulis kohe sõna.

Kuna Pilou teemandiga ja kitiga töötas, et klaasi ilma mürata wälja lõigata, pani Sainclair pussi ära ja wõttis browningi oma paremasse kätte, endamisi kõneledes:

„Kui keegi tuleb, tapan ta ära. Laura on seal. Teda tuleb kõige pealt wabastada, maksku mis maksab. Et elektriseeritud walwesaali kaudu ringteele minna ei saa, siis peame siitkaudu minema. Laura wõtab kinni minu kaelast, minu õlgadest. Pilou on mulle abiks... Enne wabastame Laura!... Kuid mispärast on ta nii kokkuwajunud, nii meeltheitew, nagu ei suudaks ta enam mingit liigutust teha?..."

Akna mõlemad pooled awanesid. Pilou oli ruutu wälja lõiganud ja pahema käega akna seestpoolt awanud.

Kerge kasiliku hüppega kargas Õnägi ja werandale, mille moodustas wälistorn.

Laura wahtis teda ikka kohkunud silmil Ta tahtis käsi tõsta, neid ettepoole sirutada kuid nad jäid pooles liigutuses seisma.

— Oooh! ohkas ta pikalt ja waluliselt Oooh! Ma ei suuda enam!

Kohutusest, mida tema silmad ilmutasid, paistis ühtlasi meeleheitlik palumine.

Sainclair oli Laurast ainult weel kaks sammu kaugel.

Ta astus weel sammu.

Ja siis...

Ta kohkus. Ta tundis oma rusikate oma otsaesise, oma rinna ja põlwede ees, oma ahastawa tahte ees nägematut takistust...

Õnägijal oli tundmus, et tema kõigest wäest edasitungiw keha põrkab klaasseina wastu, — mis oli nii peenikesest nii läbipaistwast kristallist, et teda sugugi näha ei olnud.

Kuid peagi sai Õnägija aru, et seal klaasseina üleüldse ei olnud. Tema käte, tema näo ja tema keha wastu seisis takistus, mida aineliselt olemaski ei olnud. Ta teadis nüüd, et Laurence teiselt poolt oli sama mittemateelise takistuse wastu põrganud. Ja nüüd sai ta aru, kui rõhuwalt suuremad olid selle mehe jõud, kellega ta wõitlusesse oli astunud. Ta oli nagu rabatud kohutusest.

Pilou oli ka sisse tulnud.

Ta oli tasahiljukesi weranda nurgas aset wõtnud. Ta kõneles endamisi:

„Eesrtie warjab mind. Mida peremees ka teeb, mõtleb ta minu peale ainult siis, kui ta mind wajab. Nüüd, kus olen warjatud, ei tuleta ma end temale enneaegu meele. Kuid mina näen kõik, mis sünnib. Ja kui näen, et teda päästa tarwis, olen kohe walmis.

Tema mõlemad käed olid wabad. Ta wõis kohe pussi wõi browningu haarata.

Kui ta nägi Sainclairi näol sama kohutust, sama meeleheitlikku ja ahastuslikku palumist, mis naisegi näol; kui ta nägi üht kui teist 50 tsentimeetri kaugusel üksteisest liikumatuna kui kujud üks sirge nagu tikk, teine päris kokkuwajunud otsekui murdunud, — siis käis tal külma wärin üle keha, nagu ikka midagi üleloomuliku nähtuse ees. Kuid ta mõistus oli weel selge ja ta surus hirmu maha. Et tegutseda, tarwitses temal ainult mõni samm astuda. Ta astuski. Ta läks poolpõiki Sainclairi poole.

Seal riiwas äkki Pilou parem küünarnukk nägematut takistust. Lihakste loomuliku reaktsiooni tõttu lõstis Pilou küünarnuki üles. Nüüd tundis ta, et ta kinni on peetud.

— Hee! ütles ta.

Ta pööras pea, kogu keha takistuse poole, tõstis üles mõlemad käed ja tahtis edasi tungida, kuid ei saanud, tema ees seisis midagi...

Tema silmad, tema suu, tema nägu ilmutas sama kohutust. Ta tardus omakord hirmust.

(Järgneb.)

Põllutööministeeriumi eelarwe puhul.

Rkl. A. Keremi (rahwaerak.) lõne, peetud Riigikogus 5. aprillil.

Austatud Riigikogu liikmed! Ei taha kõiki neid küsimusi puudutada, mida siin waremalt sõelutud, küll tahaksin lühidalt üksikasjade juures peatada. Niipalju kui minul meeles on, ei ole keegi sellepärast põllutööministeeriumi eelarwet arutanud, et ta suur on, waid ümberpöördult on seda toonitatud, et ta wäike on ja et põllumehe nõuded teisele kohale on asetatud kõikide teiste nõuete kõrwal. Kui meie üleüldist parlamendi meeleolu jälgime, siis peame allakriipsutama, et parlament kärpimisi puht-põllumajanduslistele krediitide alal ette ei ole wõtnud ja ei tahagi wõtta. Mis üksikute eelarwete summade wähendamisesse puutub, siis on see kätte saadud kas üksikute ametkondade kooseisude kokkutõmbamise kaudu ehk jälle operatsiooni-krediitide wähendamise teel, kuid puht-põllumajanduslisi kulusid kärbitud ei ole, küll on nendest mõndagi parlamendi kommisjon suurendanud. Kuna see nii on, siis oleneb täiel määral kokkuhoidmine põllumehe ja põllumajanduse toetamiseks minewate summade alal wabariigi walitsuse üldisest poliitikast. Meie rühm näeks heameelega, et walitsus tulewikus lahtisema käega summasid lubaks, mis põllutöö edendamiseks on määratud. Need summad ei ole mitte mahawisatud ega jäädawalt kadunud, waid need aitawad kaasa meie majanduslise elu korraldamiseks. Kui meie rahaministri sõnu meele tuletame, siis wõime järeldusi teha, et need summad kõige paremate protsentide peale asetatud saawad. Herra rahaministril oli julgust toonitada, et eelarwe tasakaalu wiimiseks õige suurel määral kaasa on aidanud minewaastane hea wiljalõikus. Mina arwan, et herra rahaministril täiesti õigus oli.

Ma lähen üksikute eelarwe osade juure üle.

Esimesena tahaksin peatada metsade peawalitsuse juures. Metsade peawalitsus on wälja kujunenud teatawate tingimiste juures ja aparaat ei ole mitte küllalt paenduw ega otstarbekohane. Seda on kibedalt alati arwustatud. Siin on palju soowida ja ma loodan, et põllutööminister selle peale täit tähelepanu saab juhtima, et riigi metsasid walitsewat aparaati otstarbekohaselt ümber kujundada, mille juures mitte üksinda sellega ei lepita, mis meil enestel olemas ehk mida ida naabrilt pärida wõiksime, waid et meie sündsamaid näpunäiteid Ohtu-Euroopast otsiksime ja leiaksime. Eelarwe kommisjonis juhiti tõsist tähelepanu üksikute wäärnähtuste peale eriti. Kommisjonis ei puudunud palju, et metsa korralduse-osakonna krediidid maha oleks hääletatud: mitte sellepärast, et teda waja ei ole; see osakond on tähtis osakond, aga seda tehti sellepärast, et osakond mitte küllalt otstarbekohaselt ei töötanud. Lõpuks lepiti sellega, et soowi awaldati osakonna tööd kõige kiiremas korras rewideerida ja otstarbekohaseks muuta. Eriti tahaks weel peatada metsa-kultuuri tööde juures. Herra Stackelberg juhtis tähelepanu selle peale, et meil wiimasel ajal on liig wähe metsa kultuuritööde eest hoolitsetud. Wiimaste aastate jooksul on külimata jäänud suurem osa maharaiutud lankidest, kuna enne sõda mõisa metsades see teisiti oli.

Eksiarwamiste ärahoidmiseks pean tähelepanu selle peale juhtima, et otstarbekohane ja õiglane ei ole praegust riigimetsa majapidamist wõrrelda ennesõjaaegsega erametsamajapidamisega, waid kui seda tahetakse, siis wõetagu wõrdlus ka sõja-aastate ajast ja siis leiame wist, et mõndagi liialdatud on. Eelarwe-kommisjon ei ole summasid metsakultuuritööde peale mitte keelanud, kuid üksinda summadega ei saa midagi kätte, waid siin on tarwis teatawad eeltööd. Metsade peawalitsusele on soowi awaldatud, et ta seda järjekindlamalt ja laiemalt ette wõtaks.

Mitte wäikse tähtsusega ei ole ka metsakultuuri tõstmine talu metsades. Kes seda tööd nende metsade omanikkudele õpetama hakkab, sellest ei taha praegu rääkida, kuid üks mis kindel on, et algatus jääb küll põllutööministeeriumi hooleks. Lõpuks tahan peatada selle juures, kas üleüldse on kasulik, et riigil niipalju metsa on? Mina ei mäleta kas just parlamendi koosolekul on arwusi nimetatud, kui suur oli ennesõjaaegne sissetulek kõigist mõisa metsadest kokku. Igatahes erajutuajamisel on räägitud 10 ehk koguni 15 miljonist kuldrublast. Teiselt poolt tuuakse ette praeguse riigi metsade sissetulekud, ja näidatakse, kui wäikesed need on. Mina aga peatan nende summade juures. Kui 10 ehk 15 miljoni kuldrublast räägitakse, mis enne sõda mõisametsadest sisse on wõetud, siis pean ma ütlema, et see lausa liialdatud on, sest on ju weel praegu wäljaarwamise teel wõimalik keskmist tulu kindlaks teha. Nii on teada, et umbes ennesõjaaegne normaal lank mõisametsades oli 7000 tiinu. Muidugi, mina ei saa oletada, et enam ei raiutud, ja wõib olla ka 17.000 tiinu. Sellega ei saa aga arwet teha sissetuleku suuruse wõrdluse juures, sest sarnane raiumine oli laastamine, kui aga arwata normaal lank 7000 tiinu ja kui wõtta 30 kub.-süülda dessatiini peale ja kubiku hinnaks 1140 kuld kop., siis wõisid mõisametsad keskmiselt sisse anda 2½ milj. kuldrbl. aast. See on muidugi umbkaudne arw, kuid arwan siiski, et ta tõsist olukorda õige lähedalt tabab.

Kui meie praeguseid riigimetsade sissetulekuid wõrdleme, mis 300—400 miljoni ümber püüsiwad, siis peame ütlema, et kui meie metsade kasutamine otstarbekohasemaks muutub ja meie metsade walitsew aparaat wähemaks ja liikuwamaks saab, et siis wõib olla meie metsade tulu õige normaalseks muutub, kuid praeguste sissetulekute peale waadates peab ütlema, et teataw tulu meie metsadest siiski on olnud, olgugi et see tulu kaugeltki seda wälja ei tee, mida meie oma metsadest soowiksime saada. Üks on aga kindel, et riiklise metsa majapidamise juures mets kindlasti paremini hoitud saaks üleliigse laastamise eest.

Minu arwates, kui meie oma metsa majapidamise peale tagasi waatame, ei ole tarwidust, et meie metsa majapidamist riiklisest majapidamisest wälja eraldama hakkaksime, wäljaarwatud wäiksemad metsa tükid ja need metsad, mis tarwilikud oleks liita tükeldatawate wäikemajapidamiste külge, sest mets on tüüpiline suurmajapidamise ala. Kui riigimetsade walitsemine odawamaks muutuks ja järjest paenduwamaks läheks, ja kui järjest wõimalik on suuremaid summasid metsa-kultuuri alal ära kuluitada, siis on loota, et mets teatawa aja jooksul tuntawaks tuluallikaks wälja wõib kujuneda. Edasi tahaks ma lühidalt peatada teise osa juures, see on põllumajandusline eriharidus, mis meil oma terwes ulatuses põllutööministeeriumi alla kuulub. Haridusministeeriumi eelarwe arutamisel on seda küll kui ebanähtust alla kriipsutatud, et põllumajandusline eriharidus on koondatud põllutööministeeriumi juure mitte aga haridusministeeriumi juure. Mina ei saa seda küll mitte kui wäärnähtust nimetada, waid pean terwitama, kui normaal nähtust. Kui neid summe waadata, mis põllumehe hariduse peale kulutatakse, siis näeme, et mõne summa, mis oluliselt kõige tähtsam olla wõib, ära tarwitamine ei oleks kuidagi wõimalik olnud haridusministeeriumi korraldusel, sest põllumehe haridus ja selle laiali laotamine ei ole sarnane, nagu meie koolides nägema oleme harjunud. Siin õpiwad sagedasti wanemad inimesed ja õpetöö ei ole igakord mitte koondatud õpeasutuse seinte wahele, waid siin hakkab õpetamine peale üksikute näpunäidetega põllumehe omas majapidamises. Kuidas seda haridusministeeriumi oma ametkonnaga korraldada oleks suutnud, seda ma hästi omale ette ei kujuta.

Põllumajanduslise eriharidusse laialilaotamist korraldab põllutööministeerium peaasjalikult wastawate eriseltside kaudu, wälja arwatud kaks ministeeriumi oma kooli; wiimased on need õnnetumad, kus õpilane riigile ühes 40.000, ja teises 48.000 marka maksma läheb aastas.

Juba läinud aastal on kommisjon soowi awaldanud, et neid koolisid katsutaks likwideerida ja teisel teel ümber korraldada. Käesolewal aastal astus kommisjon weel kategoorilisema sammu ja kustutas teatawad majanduslised krediidid järgmise pooleaasta jaoks juba maha. Alamkommisjon ja eelarwe peakommisjon on täiesti ühel nõul, et sarnased kallid koolid ei kõlba meie põllumeeste jaoks ülewal pidada. Teistes kohtades läheb üks õpilane kõige rohkem 17.000 marka maksma, kuna normaal arw on aga 7, 8 ja 9 tuhande ümber. Mis erakoolidele hea küll on, siis jään mina arwamisele, et põllumajandusline haridus, kui tema on ringkondade kätte usaldatud, kes põllumehele lähemal seisawad ja temast huwitatud on, et siis sarnane kool enam wastuküla leiab põllumeeste hulgas. Siis tahaksin weel ühe asja juures peatada, s. o. agronoomiline abi üleüldse. Seda korraldab ministeerium täielikult eriseltside ja organisatsioonide kaudu ja asjal on sellepärast tõesti kasu. Siin herra Arro poolt tõsteti küsimus üles, et kas ei oleks siiski otstarbekohane põllumeeste koda luua ja kes siin terwe põllutöö ja põllumajanduse organiseerimist juhtima hakkaks. Muidugi, mõnel maal on nemad olemas. Mina neid asutusi hästi ei tunne ja ei tea, kui otstarbekohaselt nad just põllumajanduse alal töötawad, aga mulle paistab, et põllumajantusliselt hästi organiseeritud maid on enam, kus neid kodasi mitte ei ole, nii on küll selge, et kodade küsimust selles mõttes otsustada tarwis ei ole.

Wõib olla, on seda teises mõttes soowitatud, kui asutust, mille abil riiklist korda kindlustada, selle kohta sõna wõtan juba teisel juhtumisel. Edasi tahan siin eriti meele tuletada neid lauseid, mis minu poolt said ette toodud eelmise eelarwe arutamise puhul ja mis siiski ei ole oma täitmist leidnud. Esiteks nagu ma juba tähendasin, maakrediidi organiseerimises ei ole weel mitte edasi jõutud, niisamuti ei ole ka edasi jõutud meie maaparandus-laenu asjas. Siis weel teised põllutöö seadused, mida üksikult üleslugema ei hakka. Mõned nendest püüsiwad juba pikemat aega põllutööministeeriumis ilma et käiku oleks antud. (Wahelhüüe: Maakommisjonis.) Minu teada ei ole nad mitte maakommisjonis. Nad olid maakommisjonis, aga maakommisjon asus sellele seisukohale, et ta lõpulikult seadust enne wäljatöötama ei hakka, kui wabariigi walitsus oma seisukohta awaldanud pole. Nii ka tehti. Seal ta ka praegu on.

Niisama läinud eelarwe arutamise ajal oli mul wäga hea lootus ja herra põllutööminister kinnitas seda lootust, et warsti maa hindamise-seadus ilmub, mis põllumeeste hulgas üleüldiseks nõudmiseks on saanud, niihästi asunikkude juures kui ka nende põllumeeste juures, kes põllu peal juba pikemat aega elawad. Põllutööminister andis lootust ja ütles, et parlament läheb puhkusele ja ei ole mõtet seda seadust nüüd parlamenti anda, aga sügisel ootab see seadus teid eest. Mis ma aga kuulen, et see seadus on antud rahaministeeriumi ja seal olla see kalewi alla pandud. Põhjus olla lihtne, et meil ei ole mitte summasid maahindamise läbiwiimiseks. Tõesti maahindamine tarwitab teatawaid summe, ja kui ma ei eksi, miljonit wiiskümmend. See summa pidi 5 aasta peale ära jagunema, nii et iga aasta 10 miljoni eelarwesse üleswõtta tuleks. See ei ole tõesti mitte wäikene summa, kuid teisest küljest ei saa selle summa suuruse peale waadata ja seda tööd tegemata jätta. Tema on hädasti tarwilik töö mitte ainult endiste põllumeeste seisukohast nende maksude jaotamise mõttes, waid ka palju tarwilikum uute kruntide hindamise mõttes, mida maareform annab. Ma pean ütlema, et hindamise töö on praegu juba käimas ja käib ka edasi, kuid siin on üks wiga olemas, et see töö pärast tühjaks langeb, sest temal ei ole seaduslist alust ega seaduslist jõudu ja tema kestab ainult nii kaua, kuni maksawad ajutised rendilepingud, sest praegune hindamine, mis ministeeriumi poolt toime pannakse, on selleks, et ajutist renti äramäärata. Ma tulen hindamise seaduse juure pärast tagasi, kui alamal maakorralduse küsimusest räägin.

Siin on etteheiteid tehtud maajagamise kohta ja ette toodud, et põllutööministri abi kirjutab seal maid ühele ja teisele wälja ja wõib olla juba mitusada talu on wälja kirjutatud. Mina isiklikult ei pea neid asju nii wäga tähtsaks. Eelarwe alamkommisjon päris põllutööministeeriumilt teateid nende maade kohta, mis eriotstarbeks on määratud, ja tõesti peab järele andma, et segadused on riigistatud maade äratarwitamise registreerimises ja et ei ole põllutööministeeriumil korda ei läinud kõikide maade registrid ülesse seada, mil puhul ka wastaw soowiawaldus on eelarwe kommisjoni poolt wastu wõetud, et põllutööministeerium teiseks aastaks üles seaks riigimaade registri üksuste järele. Sellepärast on raske ehk lõpulikult ennemalt tähendatud süüdistust eitawalt otsustada. Kuid umbkaudseid andmeid oli meil wõimalik siiski saada ja ma pean otsekohe ütlema, et minul küll tunnet ei jäänud, et siin tegemist oleks suure hädaohuga. Tegemist on, wõib olla, küll sellega, et põllutööministeerium on enam määranud maid, kui seda õigus saada oli ühel ehk teisel. Kuritarwidusi minule selle juures silma ei paistnud, eksida wõib aga igaüks. Teine asi, mis mulle palju tähtsam ja palju hädaohtlikum paistab, on see, et riigistatud maade hulk ei ole saanud seni riiklikseks rekwisiidiks, nii nagu seda herra riigiwanem omas kõnes tähendas. Tähendab, ma kujutan seda ette nii, et kui riigistatud maa edasi läheb pidajatele kas põlise rendi ehk eraomanduse näol. ja kui need pidajad ennasti täiesiguslikste peremeestena selle maa peal tunnewad. Ma puudutasin juba läinud aasta eelarwe arutamise puhul seda küsimust. Siis ütles herra põllutööminister, andes häid lootusi, et sügiseks on kindlasti see asi korraldatud ja kewadeni wõib Riigikogu oma lõpusõna ära ütelda ja kewadest on meie asunikud kõigiti kindlustatud. Kuid kahjuks pean ma ütlema, et tänasel päewal meie niisama kaugel oleme, kui minewal aastal juunikuu päewal. Põllutööministeeriumi poolt oli wälja töötatud üks seaduse-eelnõu maa põlise tarwitamise kohta ja teine seduse-eelnõu on tulnud põllumeeste riigikogu rühma poolt, mis sedasama küsimust käsitab. Kahjuks pean mina, ilma et ma arwustaks, ühe kui teise tähelepanu üksikasjalikult selle peale juhtima, et kumbki seadustest lahendamata jätawad just pea-küsimuse, s. o. mis hinna eest maa asunikule üle läheb.

Misfuguse tasu eest lõppude lõpuks antakse maa asunikkudele. Seda peab ometi põlise tarwitamise seadus ära määrama, muidu on tema wäärtus asuniku seisukohast null. Asunikku huwitab esimeses joones just hind, sest muidu ei tuleks ta riigilt maad kerjama, waid läheb ja ostab omale talu mujalt, sest pakkumisi on küllalt ja on homne päew peremees. Sellepärast, minu herrad, kui põline tarwitamise ehk asundus-seadus ei sisalda pea osa, nimelt maa hinda, waid see alles tulewikus kindlaks määratakse, siis ei ole loodaw seisukord mitte parem kui praegunegi, sest ei wõi olla juttugi põlisest tarwitamisest, kui tulewikus sarnane hind wõidakse määrata, mis tarwitajat wägisi kohta maha jätma wõib sundida. Järjelikult ma arwan, et herra põllutööminister mingit wäidet selle wastu ette tuua ei saa, et põlise tarwitamise küsimus tuleb täies ulatuses ära otsustada.

Edasi pean tähendama, et põlise pidamise maksmapanemiseks on tarwis maahindamisee andmeid; nii kaua, kui neid hindamise andmeid ei ole, ei wõi ka põlisest talude loomisest jutt olla. Pean wäga kahetsema, et see seadus, mis minewal kewadel põllutööministeeriumis lõpulikult wäljatöötatud oli, seisma on jäänud.

Ka tasuküsimusest endistele omanikkudele peab korra üle saama. Ma tean, see on raske küsimus, ja raske on otsustada, kuid tulewikus läheb ta weel raskemaks.

Muidugi, põllutööministeeriumis on terwe rida kiire iseloomuga seadusi järge ootamas ja raske on neid kõiki korraga anda, aga teataw järjekord peab kinni peetud saama, et meie asja sabast otsustama ei hakkaks, sarnasel korral wõiks olukord tekkida, kus seadus küll walmis, aga seda ometi tarwitada ei saa, sest puuduwad eelkäijad.

Peale selle jääb minul mulje, et põllutööministeeriumi üks osa wõrdlemisi wähe wäljaarenenud on, nimelt see, mis seadus-eelnõusid ja kawasid wälja töötaks. Põllutööministeerium, mis teostab suuremat ja põhjapanewat reformi, ei tohi kokkuhoidlik olla wastawate jõudude ametisse kutsumises, sest wastawate seaduste ja määruste puudus wõib niiwõrd reformi käigule takistuseks saada, et teisale wälja jõutakse, kui soowiti.

Ma lõpetan oma ülewaadet ja tähendan lõpuks, et Eesti riik on ikka põllutööriik olnud ja on seda ka praegu, pealegi on meil põllumajanduse alal põhjalik ümberkorraldus käsil. Kui Eesti riik ei taha omast põlisest rikkusest — põllust — lahti ütelda, siis peab ta siin ka kulusid kandma! Ma arwan kindlasti, et parlamendi enamus kõikide tarwiliste kulude poolt saab olema. Nii peaks ka walitsus igat wõimalust ära kasutama, et põllutöö oma seisukoha wäärilisel ka riigi eelarwes hinnatud saaks.

Kui sügaw on meri
Kuidas abi anda uppunuile
Misfugused kalameeste seltsid on Eestis
Kui suur on meie kalasaak
Kalameeste arw
Kui palju püütakse kala kusagil riigis iga elaniku kohta
Kui palju meil hülgeid püütakse
Mis räägib kaladest „Kalewipoeg"
Kui suure sigiwusega on kalad
Mis otsustati kalameeste päewadel
Kuidas masina jõudu tarwitada kala rookimisel ? ? ? ? ? ? ? ? ? ? ?

Kes nende küsimiste peale wastust tahab saada, lugegu piltidega ilustatud

„Kalaasiandus" Aastaraamatut"

mis kõigist 25 marka maksab. — —
Saada igal pool. Pealadu „Laewanduses", Meripuiestee nr. 5. Tallinn. — — — — — —

Rahwamajandus.

Uus Wene majanduspolitika ja „trustid."

Mis inimestega sünnib, ei tarwitse walitsust huwitada, kirjutab „Berl. Tgbl." kaastööline Wenemaalt: inimeste suhtes on Wene walitsusel tugewad närwid. Kuid **wabrikud**, mis täitsa ehk osalt „riigistatud", ei wöi walitsus alati tänawale wisata ega nälga surra lasta, sest et ta ise ennast ainult wabrikute abil suudab elus hoida. Walitsus **peab** wabrikuid edasi töötada laskma, isegi kui see ennast majandusliselt ära ei tasu.

Ja suurem osa ettewötetest, mis täiesti ehk osalt — „trustide" näol — riigi käes, ei tasu ennast ära. Ametlikult on wälja rehkendatud, et riigi ülemwalitsuse alla kuuluwad tööstusasutused kuni käesolewa aasta 1. oktoobrini 900 miljoni kuldrubla eest produtseerima peawad, walitsus neile aga kõigest 153 miljoni kuldrubla tegewuskapitaali annab: 80 miljoni eest toiduainеid ja 70 miljoni puhtas rahas.

Arusaadaw on sellepärast, et kõik „trustid" majandusliselt iseseiswaks püüawad saada. Trustide majandusline seisukord on praegu wäga mitmesugune: on truste, mis tegewust alustades, walitsuselt pooleks aastaks toidu- ja tooresaineid „kaasawaraks" said; on aga ka niisuguseid, millele walitsus ainult hea nõu wöis kaasa anda — aidake endid jalule, ära müües ühe osa oma tooresainete tagawarast. Iseenesest mõista, et sarnases olukorras tehastel muud üle ei jää, kui ennast aidata, kuidas keegi oskab. Et raha saada, müüwad trustid eraettewötjatele saadusi, mis nad riigile peaksid andma. Riigiajutustest antakse eesõigus neile, mis puhtas rahas maksawad, jättes tellitud saadustest ilma need asutused, mis raha andmise asemel ainult raamatutesse sisse kannawad kauba wäärtuse.

Sel kombel hoiawad endid wee peal trustid ja teeniwad „leiwaraha" ühtlasi nende juhtiwad jõud — riigiametnikud. Direktorid ja ärijuhid, kes walitsuselt palka saawad wöib olla 5 miljoni, teeniwad „körwalt" 20 kuni 30 miljoni.

Säärane on Wene uus majanduspoliitika! mr.

Postpakkide saatmine Wenemaale.

1. aprillist peale wöetakse Eesti postkontorites postpakkisid nõuk. Wenesse ja Ukrainasse saatmiseks wastu. Saatmiseraha tuleb maksta Euroopa Wenemaale ja Ukrainase minewate postpakkide eest 1 kilogr. pealt 182 marka, 5-kilogrammilise paki eest 210 marka. Asia-Wenemaale saatmine on kallim.

Elamise kulud Wenemaal.

Peterburist on „Rul'i" kaastööl. kirjutatud, et kolmeliikmeline perekond ja teenija, Peterburis elades wiis miljoni päewas ära kulutawad. Kliete kulu ei ole sellesse summasse arwatud. Paljud, kes „wana moodi" elawad, tarwitawad restoraanis sajad miljonid õhtuga ära. Kust need miljardid wöetakse: Selle küsimise peale on wastatud: „Kui mitte salakaubaweost, siis wanade tagawarade müügist." Kas siis Wenemaal on weel wanu tagawarasid? — „On." Need on niisugused kaubad, mida wiimasel ajal ei ole tarwitatud, nagu ehitusmaterjaal jne. Et nõuk. raha iga päewaga 5% langeb, siis on müügi ja ostmise juures kasusaamine kindel.

Tööpuudus nõuk. Wenes.

1920. a. detsembris tuli 151,6 tööliste otsimise kohta 100 pakkumist. 1921. a. detsembris oli 100 tööjõu pakkuja kohta tööjõu nõudmisi 78,9—62,9. Sellest järeldatakse, et tööpuudus alaliselt kaswab.

Wene tooresainete müük Inglismaale.

Nagu „Economist" loeme, on Wenemaa läinud aastal linu, kanepit ja takkusid 202 tuhande, naftat 408 tuhande ja puid 846 tuhande naelsterlingi eest Inglismaale müünud. Kõiki muid aineid on wõrdlemisi wähe müüdud. Wenemaa müük katab ainult ühe kolmandiku neist kuludest kinni, mis Wenemaa ise Inglismaalt ostis. Kahe-kolmandiku eest on makstud peaasjalikult kullas.

Läti sisse- ja wäljawedu.

Jaanuaris on Lätisse 300 miljoni rubla eest kaupasid sisse ja 144 miljoni rubla eest wälja weetud. 1.—10. weebr. oli sissewedu 77 milj. rubla eest ja 10—20. weebr. 71 miljoni rubla. Wäljawedu oli selle aja jooksul 81 miljoni rubla suur.

Tööpäewa pikkus Lätis.

24. märtsil wöttis Latwija asutaw kogu seaduse wastu, mille järele kehalise töö tegijate tööpäew 8 tundi pikk on, waimlise töö tegijatel aga 6 tundi.

Poola metsamaterjaalide müük.

Inglise lehtedele teatatakse, et Poola ärid praegu palju puumaterjaali wäljamaale saadawad. Inglise, Prantsuse ja Hollandi puuride esitajad on Danzigis ja Poolas sisse ostmas. Suured hulgad puumaterjaali saadetakse ka Saksamaale.

Poola laewaehitus.

Jõelaewade parandamiseks on Poolas mõned sadamatehased. Nüüd on Warssawis selts asutatud, nagu „M. G. Commerc." teatatakse, mis Tczewis laewatehase asutab. Seltsil on 75 miljoni Poola marka kapitaali. Inglise Vickers on poolakatele ette pannud, Alt-Thorni lähedale suurt laewatehast asutada.

Weeteede näitus Saksamaal.

Möödaläinud kuu wiimastel päewadel awati Essenis pidulikult Saksa weeteede näitus, mille eesmärgiks oli huwi äratamine weeteede majanduslise ja ühiskondlise tähtsuse wastu. Näitus andis ülewaate kõigist Saksamaal olemas olewatest ja plaanitsetawatest weeteedest; erilist huwi pakkusid siin kawatsetawate Rhein-Donau kanaalisüsteemi ja Hansakanaali (peab Rheini Põhja merega ühendama) süsteemi plaanid. Teine tähtsam osakond näitusel oli pühendatud weeteede ehituswiisidele, mida illustreerisid tammide, sildade, tõstekraanade, paisude j. m. mudelid. Peale selle tutwustas näitus mitmesuguste sadama sissesõidetega, jõe laewade tüüpide ja nende ehituswiisidega, mitmesuguste mootoritega, turbiinidega jne.

Wäljapanijate seas olid peale sakslaste esitatud ka Holland ja Shweits. mr.

„Wabaksjääwad" lepingud Saksamaal.

Inglise lehtedele kirjutatakse Saksamaalt, et seal ainult weel kauplustest kindla hinnaga kaupa wöib osta. Kes midagi tahab tellida, sellega tehakse leping, et hind lahtiseks jääb ja seda wöib tõsta. Isegi rätsepad wõtawad ainult siis riideid teha, kui hinna tõstmine wabaks jääb.

Uraali kaewandused Kruppi omanduseks.

Wäljamaa ajalehtede teatel tahab Krupp kõik Uraali kaewandused oma kätte saada. Läbirääkimised nõuk. Wene walitsusega on käsil.

Norra riiklised ettewötted kahjuga töötanud.

Norra walitsus on oma kala-keskasutuse läbi 160 miljoni krooni kahju saanud. Selleest tuleb 120 miljoni heeringa osakonna arwele. Riigi walaskala püügi tagajärjed on weel selgitamata. Riigi külmetamise asutused, mis 3 miljoni maksma läksid, on nüüd eraisikutele wälja renditud, kes neid aitadeks tarwitawad. H. D.

Kulla ja hõbeda hind.

31. märtsil maksis Inglismaal kulla unts 95 shillingit. Paar päewa enne seda maksis ta 96 sh. Hõbeda hind oli 34⅛ pensi. 1920. aastal maksis hõbeda unts kord juba üle 70 pensi. New-Yorgis on sõlle Rootsist 1.150.000 dollari eest kulda saadud, mis arwatawasti Wene kuld oli.

—ooo—

Narwa turg.

Hinnad Narwa turul on tõusnud. Oli leiwa nael 6.75 p. — nüüd maksab 7.75 p.; saianael 12 m. — nüüd 18 marka, sepik 12 m. nael, praegu aga teda ei olegi.

Sealiha oli saada 20—25 m. juba kaunis head sorti, nüüd maksab 30—40 m., loomaliha oli 10—12 m. — nüüd 12—15 m., wasikaliha oli 8—10 m. — nüüd 10—12 m., lambaliha ei ole. Kanad walmis puhastatud 40—50 m. nael, elusad 100—150 m. tükk.

Wärsked silgud, toodud Tallinnast, 10—11 m. nael, suitsusilgud 10 m. kümme, haugid 20—30 m. nael, siigad 40—50 m. nael, lutsud 30—35 m. nael, latikad 25—30 m. nael jne.

Hapukoorewõi, külanaistelt, 70—75 m. nael, roosakoorewõi 85—90 m. nael, piim 10—11 m. toop, hapupiim 6—8 m. toop, koor 30—50 m. klaasitäis, neljandik toop.

Munad, külanaistelt, 60—70 ma. kümme, wodidest 75—80 m. kümme.

Kartulid maksid enne 50—60 m. tshetwerik, nüüd juba 70—75 m.

Liha kallinemist seletawad lihunikud, et olla palju loomi ostetud ja müüdud Lätimaale. M. Mõru.

Rakwere turg.

Hinnad on enamasti püsiwad, ainult kanamunade, piima ja põletispuude juures on hinnalangemist märgata. Keskmiselt on turuhinnad järgmised: Rukkijahud 290—310 mk., odrad 170—200 mk., kaerad 150—170 mk., nisujahud 380—400 mk. ja odra ülesõelajahud 300—315 mk. puud. Odratangud 20—25 mk., kruubid 25—28 mk., erned 20—25 mk., läätsed 25—30 mk., oad 15—20 mk., peened odrajahud 15—18 mk. toop.

Juurewiljaturule oli juba rohkem aineid wälja pandud ja hinnad peale sibula ja hapukurkide weidi langenud. Porgandid 3—4 mk., peedid 3—4 mk., õunad 20—25 mk., sibulad 25—30 mk. nael, hapukapsad 5—8 mk. toop, kaalitükk 2—6 mk., suuruse järele. Kuremarja toop 20 mk. Jäme rukkileib 7 mk., sai 16—20 mk., sepik 15 mk., peenikeleib 15 mk. nael.

Lihaturul oli igaseltsi liha rohkesti, aga hinnad enamasti ühetasased, ainult wasikaliha juures oli hinnaalanemist märgata.

Terwe seawiisi ostes nõuti naelast 18—20 mk., naelawiisi 20—30 mk., loomaliha 12—18 mk., lambaliha 18—20 mk., wasikaliha 10—13 mk. nael, teeworst 25—30 marka nael.

Pressitud wõi 65—70 mk., pütiwõi 50—60 mk. nael. Soepiim 10—12 mk., külmpiim 4 mk., hapupiim 5—6 mk. toop. Kanamuna kümme 50—60 marka.

Kalaturul oli wäikseid noodaräimeid ja Peipsi ahwenaid rohkesti, räimed 10 mk., ahwenad 10—18 mk. nael, suuruse järele, hauginael 20—25 mk. Soolasilgud 10—12 mk., kilud 12—13 mk., heeringad 14—16 m. nael.

Põletispuid oli igaseltsi rohkel arwul. Umbes ½-süllase koorma arsinapuudest nõuti: kaskedest 600—800 mk., leppadest 700 kuni 750 mk., kuuskedest ja mändidest 500 kuni 600 mk. Katusepilpa 1000 maksis 180—200 marka.

Heinu oli wäga wähe, mis sellega tuleb seletada, et talw näib wäga pikale weniwat ja seega iga loomapidaja ettewaatlik on. Ristikheinu turul ei olnud. Metsaheina puudast nõuti 60—80 marka. Kaerpõhu puud 50—60 mk. Õlekubu 18—20 marka.

—x—

—ooo—

Mis on kõige kasulikum ja ilusam kingitus pühadeks?

Raamat!!!

Sellepärast muretsege

Tall. Eesti Kirjast. Ühisuse

kirjastusel ilmunud

raamatuid.

Lastele:

Jaunart Jauram K. A. Hindrey
Jaunrt Jaurami **jõngermannid** K. A. Hindrey.
Gumm ja Gulps K. A. Hindrey.
Minu kodust J. Lattik

Armsad mälestused Eesti kodust ja kõigist, mis teda ümbritsewad.

„Laste rõõmu" ülsikud uumbrid.

Noortele:

Füüsika I jagu M. Kesskülla ja E. Maltenel
Füüsika II jagu M. Kesskülla ja E. Maltenel
Füüsika III jagu ilmub lähemal ajal.

Täielikum ja suurem eestikeelne teos meie koolipõllul.

Kaubateadus I jagu A. Aljak.
Kaubateadus II jagu trükis.
Eestlaste sugu II täiendatud trükk M. J. Eisen
Praegu trükis.

Õpetlikud:

Kaswatuse rõõdel kõik 5 jagu E. H. Riggol

Selle raamatu tähtsust on hinnatud juba hariduministeriumi poolt, kes teda kõrge autasu wäärilisteks arwas. Ainuke ja suurem kaswatusteadline töö Eestis.

Tõõ sõl ja õppekõl E. H. Riggol.
Parlament Hellmuth v. Gerlach. Tõlkinud P. Grünfeldt.

Raamat, mis kellelgi ei tohi puududa teda wähegi meie riigi käekäik ja Riigikogu huwitab.

Kuidas kaastlikult noorele saada Steinacht leidused.

Kirjanduslised ja ajalooliised:

Minu mõlestused adm. Joh. Pitka.

Raamatu tähtsusest annab juba see tunnistust, et esimene trükk pea kõik läbi müüdud on. — Raamat ilustatud wärwitrükis autori ja paljude sündmust iseloomustawate piltidega.

Sõda landeswehriga J. Poopuu.
Nipets-Dõpet A. Jürgenstein.
Warkmann ja Ko. O. Luts.
Tõlbuse Jaak Tõlbuse kirjawahetus A. Kitzberg.
Tõlbuse Mari ajalooliised laulud A. Kitzberg.
Nu lõõgenõõlõ A. Kallas.

Raamat on ilustatud paljude wärwitrükis piltidega.

Saatuse tujud J. Mändmets.
Frithjof. Norra Kalewipoeg. Jutustanud noorsoole P. Grünfeldt.

Raamatute pealadu

„Päewaehe" pea- ja lõigis abikaltusles, kui ka paremates raamatukauplustes.

Päewaudised.

Riigikogu pühade waheajast.

Nagu kuuleme, astub Riigikogu wanematekogu täna pärast hommikuse koosoleku lõppu kokku, kus kawatsetakse täna õhtu wiimast koosolekut enne pühade waheaega ära pidada ja sellega juba täna Riigikogu pühadewaheaega alustada.

Iseseiswad sotsialistid Wene saatkonna ringkondadega ühenduses.

Wiimased iseseiswate sotsialistide ja kommunistide riihmade ühised wäljaastumised Riigikogu töö. takistamisel kriipsutasid weel kindlamini alla mõlema rühma täielikku sarnadust. Ka eilsel Riigikogu koosolekul kõneles Rkl. Piiskar mõlema rühma nimel.

Et aga iseseiswatel sotsialistidel mitte üksi Eesti kommunistidega kindel ühendus ei ole, waid et nad ka Wene nõukogude kohaliku saatkonna ringkondadega kõige lähemas kontaktis töötawad, näitasid wälisministri seletused eilsel Riigikogu koosolekul. Neljapäewasel Riigikogu koosolekul kõneles Piiskar Eesti kullerite waguni kinnipidamisest Moskwas, tunnes üksikasjalisi teateid, mida selajal weel Eesti wälisministeeriumil ei olnud. Teated wõisid saadud olla ainult Wene saatkonnast.

Wälisministeeriumi sellekohase seletuse peale ja wahelhüüete peale kohtadelt ei olnud Rkl. Piiskaril midagi wastata peale waikimise.

Seda kõike silmas pidades, ei wõi kellegil saladuseks olla, et meie äärmistel pahempoolsetel Riigikogus töötades sihiks ei ole mitte meie tööliste olukorra parandamiseks tegutseda, olgugi, et nad seda suure sõnaga toonitawad. Küll on aga meie iseseiswad sotsialistid ja kommunistid tööl, et üsna teiste hõwide kohaselt meie riigi ülesehitamise tööd takistada, talitades nukkudena, keda idapoolt mehed oma tahtmise järele tantsima panewad.

Riigikogu hariduskommisjoni koosolekut

peeti eila kell 1 p. l. Päewakorras oli seminaaride seaduse eelnõu 1. lugemisel. E. Martinson andis aru õpetajate ettewalmistamisest wäljamaadel ja seadis üles põhimõtted, mille alusel õpetajate ettewalmistamist tuleks korraldada. Algkoolidõpetajatel peab olema keskkooli haridus ja peale selle kaks aastat pedagoogilist ettewalmistust, mille annab seminaar. Seminaarid wõiwad olla kuue- ja kaheaastase kursusega. Kuueaastasel seminaaril on neli üldhariduslist ja kaks kutsehariduslist klassi. Kaheaastase kursusega seminaar on ilma üldhariduslisle klassideta. Õpetus seminaaris peab olema maksuta. Kehwematele õpilastele tuleb anda toetust. Seminaariga peab seotud olema töökooli põhimõtetel rajanew eeskujulik algkool.

Riigikohtu otsus Riigikogu liigete Paula Järwe ja Sergei Andrejewi kohta.

Kinnipeetawad tulewad wabastada.

1922. a. aprillikuu 7. päewal riigikohus, krimmalosakonna korraldawal koosolekul kuulas sõjaministri ettepanekut 31. märtsist 1922. a. nr. 294 järelwalwe korras arutuse alla wõtta sõjaringkonnakohtu määrusi 24. ja 25. märtsiks 1922. a. kohtualuste Paula Järwe ja Sergei Andrejew'i wahi all hoidmise kohta ja otsustas:

A. Sõjaministriile 1) et sõjaringkonnakohtul õigus oli seisukohta wõtta, kuiwõrd Riigikogu otsus Järwe ja Andrejewi wabastamise kohta põhiseadusega kokkukõlas on;

2) et wangistus, kui takistuseabinõu, oma juriidilise iseloomu poolest ei kõrwalda põhiseaduse § 49 p. 2 täitmist.

3) et sõjaringkonnakohtu määrused 24. ja 25. märtsist s. a. ei ole kokkukõlas põhiseaduse § 49 õige mõttega, millest selgub, et selle paragraafi mõlemates jagudes ainult eelwangistust käsitatakse, mitte aga wangistus seadusliisesse jõusse astunud kohtu otsuse põhjal.

B. Sõjaringkonnakohtu määrused 24. ja 25. märtsist 1922. a. kohtualuste Paula Järwe ja Sergei Andrejewi kohta ära muuta ja kohtule ettekirjutada Tallinna tähtsamate asjade kohtu-uurija määruste täitmist (25. juunist 1921. a. ja 11. juulist 1921 a.) wõibmata seniks seisma panna, kui tõendatud kohtualused Riigikogulikme kokkuseid täidawad.

Ühes sellega kohtule seletada, et tal Riigikogu juhatuse teadaannete järele 21. ja 24. märtsist s. a. (nr. 292 ja 343) õigus on samade kohtualuste wastu ajutiselt teist takistusabinõu tarwitusele wõtta, mis kinniistumisega seotud pole, nimelt: politsei walwet wõi paigalejäämise allkirja.

Rakwere, Kiltsi, Jisaku, Kadrina ja Loobu

postijaamade wäljaandmine

on 19. aprillil kell 10 hom. Rakweres, maakonnawalitsuses, kuhu isikutel, kes postijaamade pidamist oma kätte tahawad wõtta, täh. ajaks ilmuda tuleb.

Wiru maakonnawalitsus.

Wahejuhtumised diplomaatilise postiga.

Wenelased Jamburis meie kulleri ühes diplomaatilise pakiga unesti kinni pidada katsunud. Täna Eesti kuller Narwa jõudnud.

Riigikogu kirjeldusest leiawad lugejad wälisministri seletuse Moskwas wenelaste poolt ettewõetud läbiotsimisest Eesti kullerite wagunis.

Eila pidasid wenelased aga unesti meie kulleri ühes postipakiga Jamburis kinni. Selle tagajärjel haagiti ka Wene diplomaatilime wagun, mis Peterburist Tallinna poole teel oli, eila Tapal rongist lahti ja jäeti maha.

Kuna wenelased selle järele meie kulleri ühes postiga wabastasid, siis toodi ka Wene wagun Tallinna. Eesti kuller on Narwa jõudnud.

Kas Teie ei tea?

Tallinnas, Müürriwahe tän. 20 asub

Mehaaniline saapatöstus

„Pidaw"

Seal saab weel täna Teile korralikult saapad parandatud ja tallutatud. Töötasu wõistlemata odaw. Kõigeaustusega

„Pidaw".

Wilna maakonna ühendamine Poolaga.

Poola ajakirjanduse büroo teatab 6. aprillil: Wilna maakonna pidulik üleandmine Poola wõimudele sünnib 19. aprillil, s. o. Wilna maakonna enamlaste käest wabastamise kolmandal aastapäewal. Poola peaminister Ponikowski sõidab Wilna alles 18. aprillil. Sellega ühenduses jõudis Wilnast Warssawi Wilna ajutise walitsuskommisjoni esimees kindral Mokrzetcki. Eta.

Ameerika kaubalaewastik palub walitsuselt abi.

London, 6. aprillil. Washingtonist teatatakse: Eila algasid waiselused ühisriikide kaubalaewastikule abiandmise kohta. Laewasõiduameti esimees Lasker seletas kongressi ühendatud kommisjonis, et ilma walitsuse toetuseta ei ole Ameerika kaubalaewastiku tulewik kindlustatud. ETA.

Wene-Saksa lähenemise püüe.

„Krasnaja Gaseta" teatel on Moskwas „Wene-Saksa koostöötamise selts" asumisel. Seltsi siht on Wenemaa ja Saksamaa lähendamine kultuuri, kaubandus-töästuse- ja tehnika alal. Eta.

———ooo———

Tallinna sõnumed.

Jääolud merel

Stenskäri juures paks liikuw jää, laewasõit ainult jäämurdjate abil wõimalik.

Suuropi juures kokkuaetud jää. Jäässe aetud teed mööda pääsewad laewad läbi.

Wormsis kokkuaetud jää. Laewasõit raskendatud. Osmussaares, Tahkonas, Ristnas, Kõpus, Filfundis ja Sõrwes on meri waba. Kihnus hulgaline liikuw jää. laewasõit ainult jäämurdjate abil wõimalik.

Igal pool mere rannas lumesadu.

Linnatenisjad ja arstiabi.

Kuna arstiabi andmise määruse järele linnatenisjatel õigus on 30 haiguse nädala jooksul linnalt palka saada, siis wõib tekkida olukord, et inimene, kes 30 nädalat haige olnud, aasta lõpul mõneks päewaks teenistusesse tuleb ja selle läbi õiguse omandab järgmisel aastal palka edasi saada.

Et see linnakassale koormawaks wõib saada ja töö korralikku käiku takistab, on linnawalitsus seisukohale asunud, et usaldusarsti poolt tööst wabastatud linnatenisja wõib ainult siis tööle ilmuda, kui ta arsti poolt täiesti terweks tunnistatud on.

Wabaduse platsi kaunistamise ja mälestussamba kommitee

põhikiri on haridusosakonna poolt kinnitatud.

Komitee esimeheks on linnapea; liikmeteks: kaks linnawalitsuse liiget, linna arhitekt, linna arhiwaarius, 5 linnawolikogu esitajat, sise- ja haridusministeeriumi, seltskondliste organisatsioonide, mitmesuguste asutuste ja ajalehtede esitajad.

Komitee ülesanne on igasuguste eeltöödetegemine, mis wabaduseplatsi planeerimise ja mälestussamba ülesseadmisega ühenduses on.

Selleks on komiteel õigus rahalisi sissetulekuid nõutada, planeerimise ning mälestussamba kawandite wõistlusi korraldada jne.

Wastuwõetud kawad lähewad linnawalitsusele kinnitamiseks.

Seltskondlised organisatsioonid ja ajalehed, kes oma esitaja kaudu komiteest tahawad osa wõtta, peawad sellest linnawalitsusele teatama.

„Eesti reisibüroo"

nimeline osaühisus on mõne kohaliku ärimehe poolt moodustatud (ins. Amberg, J. Kartau j. t.). Osaühisuse eesmärgiks on reisijatele kodu- ja wäljamaa raudteede ja laewasõidu piletite muretsemine, ekskursioonide toimepanemine, reisikirjanduse müümine, wõõrastemajades tubade muretsemine jne.

Üleriikline asunikude kongress.

Mandaatkommisjon

alustas oma tegewust juba eila p. l., milleks Tartu 26. märtsi nõupidamise otsuse järele iga maakonna esitus kaks asemikku pidi saatma. Asemikud olid ilmunud ainult wiiest maakonnast — Tartu-, Wõru-, Lääne-, Wiru- ja Harjumaalt, sellepärast ei saadud eila weel kindlat otsust selle kohta teha, kui suurel arwul iga wald esitatud wõib olla. Sest teatawasti kuulutas Harju maakonna esitus omawoliliselt wälja (tööerakonna soowide kohaselt), et iga wald 2 saadikut saatku, kuna maakondade esituste nõudmisel 26. märtsil Tartus häälteenamusega otsuseks tehti igast wallast ainult üks esitaja saata, et kongressi liigete arw wäga suureks ei tõuseks. Harju maakonna esitus ajas osa sellest enamuse otsusest hoolimata, ikka oma joru edasi ja soowitas igast wallast 2 asemikku walida.

Ja nõnda ongi nüüd ühest osast maakondadest üks, teisest osast 2 saadikut walla kohta kohale ilmunud. Mandaatkommisjonil oli ülesandeks siin kokkuleppele jõuda, sest niisugusel juhtumisel, kui ühest wallast üks ja teisest 2 saadikut kongressile lastakse, ei wõi maa ühtlasest esitusest juttugi olla.

„Waba Maa" tänane teade, et mandaatkommisjon juba eila omas puudulikus koosseisus otsuseks teinud mandaatisid kõigile wälja anda, on sihilik ebatõde, niisamuti nagu seegi teade, nagu oleks Maakonna-esitustest 4 maakonna esitajat niisuguse otsuse teinud. Küsimus jäi eila lahtiseks. Sihilik wõltsimine on ka see „Waba Maa" teade, nagu oleks Tartu maakonna esitaja hra Tasso Tartu maakonnawalitsuse sekretäär. Wõime tõendada, et hra Tasso seda kunagi ei ole olnud, waid endine kooliõpetaja ja praegune Luua mõisa asunik on. Niisuguste ebaõigete teadete awaldamise siht on selge: hra Tasso ei ole tööerakondlane, teda on tarwis „maha-teha" asunikkude silmis.

Kongressi esimene päew.

Täna hommiku astus mandaatkommisjon uuesti kokku, et lõpulikku seisukohta mandaatide rohkuse asjus wõtta. Ilmunud olid alguses esitajad 6 maakonnast (Harju, Wiru, Lääne, Pärnu, Tartu, Wõru), kuna teiste maakondade esitajad sõiduolude pärast wõibisid. Seda silmapilku kasutasid tööerakondlased seks ära, et 5 häälega ühe (Tartu) wastu otsuseks teha kongressile lubada igast wallast 2 saadikut. Kellel maakonna-, walla- wõi mõne muu asunikkude organisatsiooni wolitused puuduwad, nende hääleõiguse küsimuse otsustab kongress ise hiljem.

Mandaat kommisjoni juhatusesse waliti: esimeheks Koow (Harjum.), abiks Köster (Wirum.), sekret. Tartu (Wirum.), abiks Walsberg (Läänem.).

Kõik maakonnad esitatud.

Wähe aega pärast mandaatkommisjoni ühekülgset ja enneaegset otsust selgus, et kõigist maakondadest esitajad kohale on jõudnud.

Kongressi awamine ja terwitused.

Sellest hoolimata alustas kongress, mille koosseis põrumgi proportsionaalne ei ole, oma tegewust.

Kell 12.20 min. awas kongressi Harju maakonna asunikkude ajutise esituse nimel hra Oja, kes kokkutulnuid terwitas ja nende põhjuste peale tähendas, mis asunikkude organiseerimise tarwilikuks teinud. Ta laskis elada Riigikogu, walitsust ja ajakirjandust. Selle järele sai sõna terwituseks Riigikogu esimees J. Kukk, kes mun seas tähendas, et Asutaw kogu andis rahwale küll maa, kuid Riigikogu ülesandeks on maareformi teostada. Walitsuse nimel terwitas kongressi põllutööminister Rostfeldt. Peale seda anti sõna terwituseks Rgk. sotsialdemokr. ja tööerak. rühma esitajatele, sõjawäe liidu, tarwit. ühisuste keskühisuse jne. esitajatele.

Pärast terwitusi asuti ajutise juhatuse walimisele. Kongressi alguks oli ilmunud asunikke umbes 500 ümber. Kongressi peetakse „Estoonia" kontsertsaalis ja pärast k. 4 kuuldawasti pritsimajas.

Riigikogu rahwaerakonna rühma terwitus asunikkude kongressile.

Riigikogu rahwaerak. rühm saatis täna Tallinnas kokkuastunud asunikkude kongressile terwitustelegrammi, asunikkudele nende esimeseks üleriikliseks kokkutulekuks õnne soowides.

———ooo———

Riigikogu hommikune koosolek 8. aprillil.

Päewakorras 5 seaduse eelnõu ja riigi 1922. a. eelarwe 3. lugemisel.

Juhatab A. Kerem.

Läbiwaatamisele tuleb postijaamade seadus 3. lugemisel.

Seadus wõetakse lõpulikult wastu ilma redaktsiooni kommisjoni andmata.

Samuti wõetakse wastu 2. lugemisel seadus siseministeeriumi koosseisu ja palgamäärade muudatuste kohta. Juhataja kohale asub Wirma.

Pärandusmaksu seaduse arutamise puhul wõtab sõna A. Kerem (rahwaer.) kes toonitab, et seaduse esimene paragrahw, mis kõneleb maa koormamisest wõlgadega, küllalt õiglane ei ole, sest et maa hindamine õiglaselt ei ole läbiwiidud.

Seadus wõiks mõnel juhtumisel pärijatele liiga koormawaks saada, ja tuleks sellepärast tagasilükata. Seaduse wastu kõneleb ka Bergmann (põllum.) Seaduse kaitseks kõneleb kommisjoni aruandja.

Hääletamisele minnes lükatakse esimene parahrahw 27 häälega 24 wastu tagasi.

Kuna häälte wahekord selguseta, nõuab J. Piiskar (isef.) kinnist hääletamist, mis ka ette wõetakse. Tagajärg: wastu 28, poolt 27 häält, sellega tagasilükatud. Samuti lükatakse tagasi 2. ja 3. paragrahw, kuna § 4 kinnisel hääletamisel wastu wõetakse. Sellega on seadus teisel lugemisel wastu wõetud.

Järgmiseks päewakorra punktiks on seadus Eesti, Soome, Läti ja Poola wahel tehtud poliitilise lepingu kinnitamise kohta — 2. lugemisel.

Sõna saab M. Martna (s.-d.), kes selles lepingus militaristlisi jooni näeb, samuti ei suutwat leping meie idapiiri kindlustada.

Paneb ette, kinnitamist kuni Genua konwerentsini edasi lükata.

Seaduse kaitseks wõtab sõna wälisminister A. Piip.

Hääletamisel wõetakse seadus 2. lugemisel wastu.

Tuleb läbiwaatamisele

riigi 1922. a. eelarwe 3. lugemisel.

Juhataja kohal Kerem.

Sõna saab L. Johanson (s.-d.), kes tööhoolekande ministeeriumi tegewust arwustab, sellele saamatust ja loidust ette heites.

Järgmisena kõneleb töö- ja hoolekandeminister Kaarna.

———ooo———

Teated maakondadest.

Tartust.

Akadeemiline ühistegewuseselts Tartus

teatab, et seltsi kohta annawad seletusi, wõtawad soowiawaldusi tegew- ja toetajaksliikmeks astumise kohta kui ka liikmeraha wastu järgmised juhatusliikmed:

Esimees K. Kornel, Aia tän. nr. 45, kort. 2. Laekahoidja H. Laretei, Õnne tän. 15. Kirjatoimetaja A. Nieländer, „ühispank".

Kirjad palutakse esialgu aadresseerida esimehe nimele Tartu, Aia tän. nr. 45, krt. 2.

Wiljandimaalt.

Teine maakonna koolinõunik ametisse astunud.

Maakonnawalitsuse poolt waliti maakonna teiseks koolinõunikuks hra M. Raud, endine Pärnu maakonnawalitsuse liige ja haridusosakonna juhataja, kes ka haridusministeeriumi poolt ametisse kinnitati. Hra Raud on 1. aprillist ametisse astunud ja tegelikult koolide rewideerimisele ajunud. Esialgu ei ole koolide piirkonnad koolinõunikkude wahel ära jaotatud. Üks kahest maakonna koolinõunikkudest on ühtlaii ka linnakoolinõunik ja saab osa palka linna poolt. Siiamaani on linnakoolinõuniku kohusi senine maakonnakoolinõunik hra Roots täitnud. leks.

100 tuhat marka heategewaks otstarbeks.

2. aprillil s. a. ärapeetud aastapeakoosolekul otsustas „Sakala" pank heategewaks otstarbeks 100 tuhat marka annetada. Toetust saawad Wiljandi Eesti hariduse selts koolimaja ehitamiseks 20 tuhat marka ja Wiljandi wabatahtlik tuletõrjujate selts 20 tuhat, 10 tuhat marka määrati muusikariistode muretsemiseks „Sakala" partisaanide polgule, langenud sõdurite haudade korraldamiseks, lastekaitse ühingule ja Eesti rahwa muuseumile. Eesti kirjanduse seltsile, kohaliku rahwaülikooli seltsile, wigastatud sõjameeste ühingu osakonnale ja „Noorseppade" wanemate kogule igale 5000 marka.

„Sakala" pank (end. Wast. krediit-ühisus) on Wiljandis pea ainuke rahaasutus, kes heategewaid ja kultuurilisi asutusi toetab. Waremalt toetas heategewaid seltse ka laenu-hoiu ühisus, kuid wiimastel aastatel ei ole laenu-hoiu ühisus nii tuntawa kasuga töötanud, et sealt toetuseks oleks jatkunud.

Wiljandi wastast. Krediit-ühisus (nüüd „Sakala" pank) pühitses 1. aprillil s. a. oma 15. a. tegewuse aastapäewa. Ta asutati 1907. aastal. Esialgu astusid liikmeteks 55 isikut kapitaaliga 5465 rubla. Nüüd on pank niipalju edenenud, et tal omad majad, aidad jne. on, mille wäärtust miljonitega tuleb hinnata. Praegu on panga põhikapitaal 5 miljoni marka. 15 aasta jooksul on pank puhastkasu saanud 175 tuhat rubla ja 1 miljon 650 tuhat Emk. Sellest on heategewaks otstarbeks annetatud 26.380 rubla ja 124.725 Emk. Läinud aastal oli panga läbikäik 375 miljoni marka, tulu 3.296.648 m., kulu 1.919.039 mrk. ja puhastkasu 1.377.608 mrk. K.

Kõigeparem ja odawam on saapaid osta

M. Sikka

saapakauplusest, Rataskaewu tän. 9.

1155

Raudteelt.

Pühade-eelne piletimüügi korraldus Balti jaamas.

ETA. Pühade-eelse suure rahwatungi ärahoidmiseks on piletite müük Balti jaamas 12., 13., 14. ja 15. aprillil järgmiselt korraldatud:

Kassa nr. 1 on awatud piletitemüügiks: Haapsalu rong nr. 15 peale kella 6—7.35 hommikul; Narwa rong nr. 11 peale kella 8—10 hommikul; Narwa rong nr. 5 peale kella 10—12.30 päewa; Walga rong nr. 3 peale kella 10—12.30 päewa; Riia rong nr. 1 peale kella 1.30—4 päewa; Haapsalu rong nr. 7 peale kella 4—5 päewa; Baltiski rong nr. 17 peale kella 5—6.10 õhtul; Walga rong nr. 3 peale kella 9—10.45 õhtul; Narwa rong nr. 5 peale k. 11—12.30 ööst.

Kassa nr. 2: Haapsalu rong nr. 15 peale kella 6—7.35 hom.; Narwa rong nr. 11 peale kella 8—10 hom.; Haapsalu rong nr. 7 peale kella 10—12 päewa; Walga rong nr. 3 peale kella 10—12 päewa; Tartu rong nr. 9 peale kella 1—2 päewa; Riia rong nr. 1 peale kella 2—4 päewa; Haapsalu rong nr. 7 peale kella 4—5 õhtul; Baltiski rong nr. 17 peale kella 5—6.10 õhtul; Walga rong nr. 3 peale kella 9—10.45 õhtul; Narwa rong nr. 5 peale kella 11—12.30 ööst.

Kassa nr. 3: Tartu rong nr. 9 peale kella 11—2 päewa; Haapsalu rong nr. 7 peale kella 3—5 päewa; Baltiski rong nr. 17 peale kella 5—6.10 päewa.

Märkus 1: Rongide nr. 3 ja nr. 5 peale piletite müük algab Tamsalu ja Kadrina jaamadega, et kaugemaa reisijatele äraõitu wõimaldada. Jaamadesse kuni Tapani soowitaw ära sõita rong nr. 11, äraminek kell 10 hom. ja rong nr. 9, äraminek kell 2 päewa.

Märkus 2: Üllaltähendatud päewil piletite müük Nõmmele kassast 3. kl. saalis wastu einelauda.

Erarongid kitsaroopalisel.

ETA. Pühade ajal, 13., 14. ja 15. aprillil pannakse Tallinna-Pärnu kitsaroopalisel raudteel Tallinna ja Alliku wahel erarong käima. Minek Tallinna sadamajaamast kell 4.30 p. l., tulek Allikule kell 11.45 ööst. Allikult tagasi kell 1.12 ööst, jõuab Tallinna kell 8 hom. Rongis on ka magamiswagun.

Kõigist

„AKVA"

ekstraktid, äädikad, limonad Sidroni-Sooda

laitmata hea.

Ladu: Akva, Waimu t. 1.
telefon 6-19.

Raudtee teenijate koosseisus ettenähtud palgakõrgenduste asjus.

Wabariigi walitsuse poolt kinnitatud 1922. a. raudteelaste koosseisus ettenähtud palgakõrgendused loetakse makswaks 1. jaanuarist s. a. nende teenijate kohta, kelle ametinimetuses uue koosseisuga muudatusi ei ole tehtud ning isik selle ameti peale kohusetäitjaks nimetatud ei ole.

Kohusetäitjate kohta wõetakse palgakõrgendused ainult niiwõrd arwesse, kui suur wahe kujuneb wälja uuest palgast kaks astet allapoole arwates, teisel juhtumisel, kui selleks wajadus on, kuuluwad kohusetäitjad korduwa nimetamise alla.

Teenijad, kelle kohad 1. jaanuarist s. a. on ärakaotatud ja nad uute kohtade kandidaatidena on teenistuses olnud, kinnitatakse uute kohtade peale 1. jaanuarist, seal juures aluseks wõttes raudteelaste teenistusesse wastuwõtmise korda.

Rakweres awatakse ambulatoorium.

Kuna Rakweres praegu tegelikult haigete wastuwõtmine raudtee welskeri poolt tema erakorteris on korraldatud, mis aga tüülikas ja mitte soowitaw ei ole, siis on otsustatud welskeri erakorteris haigete wastuwõtmist lõpetada ja Rakwere raudtee majasse ambulatoorium awada, mis raudteelaste huwidele rohkem wastab.

Riigikogu

koosolek 7. aprillil kell 5 p. l.

Juhatab K. Wirma.

Päewakorras riigi eelarwe 3. lugemisel.

Rkl. J. Jakobson on Eesti wabariigi kodanikkudest Wene nõukogude wabariigi kodakondsusesse astunud. Tema asemele tuleb A. Leewald.

J. Piiskar (isef.) teatab oma ja kommunistlise rühma nimel, et nende poolt ettewõetud töötakistus oli protestiks enamusrühmade tegewuse wastu tööliste huwidesse puutuwate seaduse eelnõude tagasilükkamise ja kommisjonidesse matmise suhtes. Kui enamusrühmad oma taktikat ei muuda, waid ka peale eelarwe wastuwõtmise seda jatkawad, siis tahawad iseseiswad ja kommunistid wõitlust oma seaduse eelnõude eest kõigi abinõudega, tarbekorral ka töötakistusega, jatkata.

Riigikogu, riigiwanema ja riigikantselei eelarwe.

M. Martna (sotsj.-dem.) õneleb pikemalt Riigikogu eelarwe puhul.

Eelarwe on teisel lugemisel kodanliste parteide enamuse poolt wäewõimuga wastu wõetud ja läbirõhutud. Keegi ei wõi selle juures kahewahel olla, et enamus opositsiooni wastu wäewõimu on tarwitanud.

Iseseiswad sotsialistid ja kommunistid olid ühinenud selleks, et parlamenti sundida teatawaid seaduse eelnõusid päewakorda wõtma. Seesugune sundimiseabinõu on terwes ilmas tuttaw ja sellepärast mitte lubamata.

Arwustab Riigikogu ja walitsuse tegewust sotsiaalse seadusandluse alal. Washingtoni ja Genua konwerentside otsused ja konwentsioonid on Riigikogule esitamata. Walitsus ja Riigikogu enamus on iga tööliste nõudmise wastu, nagu tulekssid kõik nõudmised kommunistide poolt.

W. Ernits (sotsj.-dem.) soowitab õnede stenografeerimist Riigikogus paremale järjele seada. Riigikogu protokollisid ei tuleks mitte trükkida lasta, waid kõigist protokollidest wõiks teha ainult lühikesed ajaloolised ülewaated.

Riigikogu, riigiwanema ja riigikantselei eelarwe wõetakse wastu.

Riigikontrolli eelarwe

wõetakse wastu.

Wälisministeeriumi eelarwe

juures annab wälisminister A. Piip lähemaid seletusi kulleri wagunite wastastikuse kinnipidamise kohta.

Wenelased pidasid Eesti kulleri waguni kinni, mille kohta 5. skp. teade tuli. Wälisministeerium tegi korralduse, et ka Wene wagun wäljasaatmata jääks. Meie lubasime ainult Wene diplomaatilist posti meie kulleri waguniga maksuta ära saata, millega wenelased nõus olid. Waguni kinnipidamise kohta teatati meile waguni läbiotsimisest. Pitseeritud pakkidest ei ole midagi seadusewastast leitud. Kraam, mis leiti, on wagunite teenijate päralt olnud ja mitmesugustesse kohtadesse peidetud.

W. Ernits (sotsj. dem.) soowitab wälisministeeriumil võõku panna propaganda ja informatsiooni kirjanduse peale.

A. Jõeäär (sotsj.-dem.) paneb ette Londoni saatkonna ja konsulaadi palkasid 3.901.500 marga peale alandada teisel lugemisel wastuwõetud 4.261.500 marga asemel.

Wälisminister A. Piip tõendab, et Londoni esituse palgad wäiksed on ja neid enam wähendada ei wõi.

A. Jõeääri ettepanek lükatakse tagasi ja eelarwe wõetakse ettepandud kujul wastu.

Juhataja teatab, et Rkl. Alsel Kallas on surma läbi lahkunud. Riigikogu austab lahkunu mälestust püstitõusmisega.

Talukohte,

maatükke müüa, osta, rendile anda ja wõtta, ajakohase asjaliku juhatuse all, on kõige kasulikum läbi

Maaparanduse büroo

O. Weltmann

Tallinnas

Wäike Pärnu m. 19.

Sõjaministeeriumi eelarwe

kohta keegi sõna ei tarwita. Eelarwe wõetakse wastu. Samuti wõetakse wastu ka raha- ja kaubandus-tööstus-ministeeriumi eelarwed.

Haridusministeeriumi eelarwe

wõetakse J. Hünersoni parandusega wastu, mis eelarwet 855.000 marga wõrra suurendab. Sellest summast läheb 200.000 marka toetuseks Eesti rahwa muuseumile, 300.000 marka Eesti kirjanduse seltsile ja 355.000 „Pallase" kunstikoolile.

Määratakse weerandtunniline waheaeg. Peale waheaega algab koosolek k. 8.5 min.

Ehitajad!

Wanem maaler otsib tööd.

Pakkumised anda s. l. l. „Malewa kwiitung nr. 452" ettenäitajale.

1141

Kohtuministeeriumi eelarwe.

A. Jõeäär (sotsj. dem.) arwustab kohtuministeeriumi tegewust. Kohtuminister ei ole kaitsenud kohtute rippumatust, nagu ilmsiks tuli rahwaerakonna arupärimise puhul kohtu peale mõjuawaldamise asjus, waid on püüdnud koguni walitsuse tegewust sel puhul kaitsta. Kohtunikkude palkade suurendamiseks ei ole kohtuministeerium küllalt mõjuwalt wälja astunud, mispärast nüüd paremad juristid kohtu tegewuse alalt lahkuwad.

J. Piiskar (isef.) kirjeldab wangimajade olusid, mis wõimatu wiletsad.

O. Gustawson (isef.) paneb ette wangimaja wainulikkude palgaks määratud summat 200.000 marka eelarwest maha kustutada.

Ettepanek lükatakse tagasi ja eelarwe wõetakse muutmata kujul wastu.

Lühikeste waieluste järele wõetakse wastu.

siseministeeriumi eelarwe.

Järgmiste eelarwete:

põllutöö- ja teedeministeeriumi

juures ei waielda. Eelarwed wõetakse wastu.

Koosolek lõpeb k. 10.55 min.

———ooo———

Kirjawastus.

P. K. „Estonia" juhatus, siin. Et meie lehes rkl. Zimmermanni poolt awaldatud teated P. K. „Estonia" kohta ei ole ilmunud, ei leia meie ka põhjust seda [illegible] lugeja[illegible] hakata.

E. K.-Ü. „Postimehe" kirjastus

A. Saareste

Tegelikud

õigekeelsuse

määrused.

Hind 50 mrk.

C. Julii Caesaris

Commentarii

de bello Gallico.

Comm. I., comm. II. (cap. 11—24)

Toimetanud Elmar Kikas.

I. Tekst. Hind 30 mrk.

Elmar Kikas

Kimp Kullerkuppe

Seitse laulu segakoorile.

Hind 25 mrk.

E. K.-Ü. „Postimehe" kirjastus

Homme, pühapäewal 9. aprillil on „Tallinna Teataja“ kontor awatud kella 3—5 p. l. kuulutuste wastuwõtmiseks.

Kindral Laidoneri nimelise invaliidide kapitaali komitee senine tegewus ja tulewiku kawatsused.

(Komitee asjaajaja hra Soomanni seletused ajakirjanduselle.)

Komitee lähemaks ülesandeks on puudustkannatawatele wabadussõja invaliidide ja langenud sõdurite lastele toetust anda.

Olgugi, et meie invaliidide aineline seisukord üldiselt wäga halb ei ole, leidub kaunis suur osa neid, kes tungiwalt wälist toetust tarwitawad. Pea iga päew saab kapitaali komitee palweid, milles toetust palutakse. Need palwed ei ole harilikult pikad kuid õudsed: inimene on sõjas kaotanud pea kõik oma tööjõu, ei ole mingisugust warandust ega sissetulekut; saab paar tuhat marka kuus pensiooni, millest tuleb toita ennast ja tööwõimetut ema; alatoitluse tagajärjel on tekkinud tiisikus; elada wõimata, kuid kerjata on häbi... Palub tungiwalt toetust.

Lugedes sarnaseid kirju, on tarwiduk invaliidide toetuskapitaali järele täiesti arusaadaw, sest töö-hoolekandeministeeriumi kaudu antaw pensioon on liig wäike.

Komitee asutamise päewaks wõib lugeda 9. aprilli l. a., mil esimene koosolek ära peeti. Oldi algusest saadik arwamisel, et komitee, tegutsedes täiesti eraasutusena, ei suurda oma ülesandeid küllalt hästi täita; sellepärast anti komiteele poolametlik ilme: esimeheks siseminister, teised juhatuse liikmed, sõjaministri abi, Punase Risti esimees ja wigastatud sõjameeste ühingu esitaja, kuna kindral Laidoner komitee juhatuse eluaegseks auliikmeks waliti.

Esialgul ei olnud komitee korraldusel mingisuguseid rahasummasid.

Aeg-ajalt hakkas tulema annetusi, üksikutelt isikutelt ja rahaasutustelt. kuni käesolewa ajani on sissetulnud üle 9 miljoni marga. Sellest langeb suur osa üleriiklise korjanduse peale, mis 8. mail l. a. toime pandi, ja mis 6.881.000 mk. sisse tõi. Puhast raha on komiteel praegu 7.133.000 mk.

Komitee tegewus.

Oma otsekohese tegewuse juure asus komitee detsembrikuus läinud aastal, mil toetussummadena 1.840.700 mk. wälja jagati. Sellest summast said abi 248 inwaliidi ja 189 waestlast.

Toetussummade suuruse kindlaksmääramisel wõeti aluseks inwaliidi warandusliist ja terwisliist seisukorda. Peale selle anti toetussummasid wigastatud sõjameeste ühingutele.

Kapitaali põhikirjas on abirahade jagamine ettenähtud kolm korda aastas, s. o., iga nelja kuu tagant.

Talitades põhikirja järele, tahab komitee käesolewal, aprillikuul abirahadena wälja jagada 1.500.000 mk.

On loota, et tulewikus abitarwitajate arw wäheneb, sest inwaliidid, kes täiesti tööwõimetud ei ole, leiawad endile ajajooksul teenistust ja hoolitsewad ise endi eest. Selles sihis töötawad kohtade peal ka wigastatud sõjameeste ühingud. Kes aga pikemat aega abi tarwitawad, need on langenud sõdurite lapsed; nende eest on waja ka tulewikus hoolitseda, neile haridust anda jne., kui nendest kasulikke kodanikke tahetakse kaswatada. Selleks otstarbeks on komiteel reserweeritud 5-miljoni-margaline puutumata kapitaal.

Tulewiku kawatsused.

Sõjast ei tuldud koju mitte ainult raskete haawadega ja kuuliwigastustega.

Wiletsa kehakatte tõttu tõid paljud sõdurid kaasa tiisikuse, reumatismi ja palju muid haigusi. Need on waja arstida.

Et see täiesti riiklistes huwides on, siis otsustas kapitaali komitee Haapsalusse sanatooriumi awada, kus wabadussõja inwaliide wõiks rawitseda.

Sanatoorium kawatsetakse ehitada üheskoos Punase Ristiga. Maja on selleks juba olemas, kuid tarwitab weel mõnesuguse remonti. Sanatoorium kannaks kindral Laidoneri kapitaali komitee nime, kuid kulud jagatakse komitee ja Punase Risti wahel pooleks.

Komiteel on õigus haigeid sanatooriumisse määrata esimeses järjekorras.

Sanatooriumi loodetakse awada weel käesolewal hooajal.

Teatawasti õpiwad paljud inwaliidid mitmesugustes koolides.

Komitee kawatseb tulewal õpeaastal anderikkamaile nendest stipendiume anda, et neile edasiõppimist wõimaldada. Kui suured stipendiumid määratakse, oleneb muidugi stipendiaatide arwust.

On arusaadaw, et sarnaste kawatsuste läbiwiimine suuremaid summasid nõuab.

Ainelise jõu saamiseks korraldab komitee läinud aasta eeskujul, 30. aprillil ja 1. mail s. a. kõikides wabariigi linnades karbikorjanduse, maakondades aga 5.—6. juunil.

Selles asjas on pööratud linna- ja maakonnawalitsuste poole, et need korjanduse läbiwiimist omalt poolt toetaks.

Samuti on saadetud wälja korjanduselehed ja pööratud rahaasutuste poole, et need puhtakasu jagamisel inwaliide meeles peaks.

Inwaliididele abiandmise kapitaali komitee julgeb loota, et seltskond wabadussõja ohwrite seisukorra parandamisest kõige soojemalt osa wõtab.

———ooo———

XX-nes Tallinna Eesti näitus.

Inglise ajaleht „Board of Trade Journal“ on teadaande 2.—11. septembrini ärapeetawa Eesti näituse kohta Tallinnas äratrükkinud.

Londonis asuw firma „Davies, Turner & Cocoquyt, Limited“ pakub Tallinna Eesti põllumeesteseltsile enda wahetalitust Inglismaalt wälsjapanekute kohaletoimetamises Eesti näitusele.

Nimetatud firma on 50 aastat tagasi asutatud.

Prantsuskeelne ajaleht „Journal de Pologne“ teatab Tallinna Eesti põllumeesteseltsile, et oma esitaja 2.—11. septembrini ärapeetawale Eesti näitusele saadab.

Nimetatud ajalehes on ka Eesti näituste toimepanemise kirjeldus ilmunud.

———ooo———

Teaater ja muusika.

Draamateaater.

Täna, 8. aprillil „Woyzeck“. Georg Büchneri näidend 18 pildis. Algus kell 8 õhtul — lõpp ½11.

Homme — lasteetenduseks „Reis õnnemaale“. Richard Ledermanni lastekomöödia, 6 pildis, laulude ja tantsudega, algus kell 3 päewal; õhtul „Kosjapesa“, Gustaw Dawisi naljamäng 3 waatuses, algus kell 8.

„Estoonia“ teaater.

Täna, laupäewal, Eduard Kurnitmi 15-ne aastase lawategewuse juubeliks teist korda „Stambuli roos“, Leo Falli operett kolmes waatuses. Homme kell ½3 p. l. „Marion“; õhtul kell ½8 „Ülestõusmine“. Juhitatagu publikumi tähelpanu sellele, et pühapäewaõhtune etendus on Hilma Rantase wiimne külaskäigu etendus.

Palmipuudepüha sümfoonia kontsert „Estoonias“

on 9. aprillil kell ½8 õhtul. Juhatab külalisena hra Herman Biek, kes tallinlastele suurepäralise pianistina juba tuntud oma mitmekordsete esinemistega. Kaastegewad pr. Anna Meitschik, kelle haruldaselt meeldiwat kontra-altot, ühenduses sügawama muusikalise tõlgitsemisega kuulda oleme saanud tema minewa teisipäewasel kontserdil. Sel kontserdil esineb ka Petrogradi konserwatooriumi laureaat pr. W. Winogradowa-Biek klaweril. Eeskawas Beethoweni helitööd: Sümfoonia nr. 8, awaspäng „Egmont“, klawerikontsert Es-dur ja rida waimulikke laule hra M. Lüdigi oreli saatel.

Anna Meitschiki kontsert.

Teisipäewa õhtul laulis „Estoonias“ Anna Meitschik. Kuulsus, kes oma nimega tohib ühendada New-Yorki „Metropolitani“ ja Milano „La Scala't“. Läbi jõudnud nähtawasti juba ammugi sellest east, kus naiskunstnikul weel wõimalik oma wälimusega kuulajate tähelepanu ära pöörata oma kunstilise wõimise puudustelt. Meitschikul ei läheks see enam korda, kuid ta on haruldane õnnelik, kellel seda ka wajagi ei oleks. Ta wõidab ainult puhtkunstiliste abinõudega ja wõidab täielikult. Igatahes, nii suure ulatusega häält ja eriti nii toredat altot ei ole Tallinnas enne wist kunagi kuuldud.

Eeskawas olid ainult Saksa ja Wene komponistid. Suurepärase mulje jätsid iseäranis Schumanni „Kaks grenadeeri“, Brahmsi „Sepp“, Glinka „Oine wägede waatus“, Tanejeffi „Talwine tee“.

Kuulajad olid, ainult wäikse erandiga, kohalikust Jundi seltskonnast. Seda tuleb kahetseda, sest Meitschik on rahwuswaheline suurus, keda kuulata igaüks endale wõib õnneks lugeda, olgu ta mis rahwusest tahes.

———ooo———

Malenurk.

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 58.

Kokku seadnud J. Fridlizius (Svendborgis).

Must.

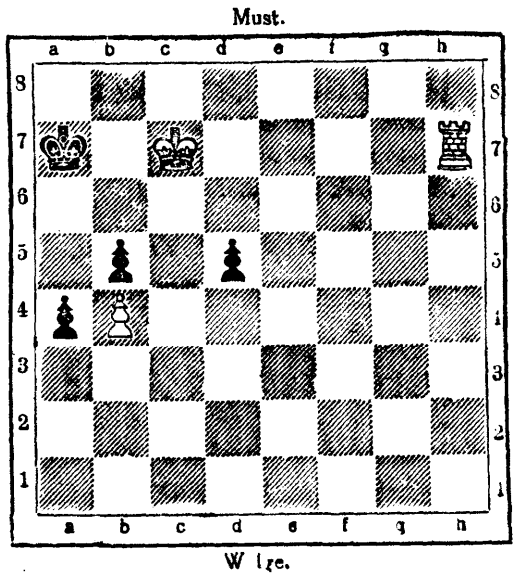

Wiite.

Walged: Kc7, Wh7, Sb4.
Mustad: Ka7, Sa4, b5 ja d5.
Walged algawad ja annawad matt kolme sammuga.

Ülesande nr. 56 seletus.

1. (Kc2—b3), Ke5—d5,
2. Ld3—e4 annab matt.
1. Kc2—b3, Ke5—e6.
2. Ld3—f5 annab matt.

Õigeid seletusi saatsid: Hans Jaanson, Otto Pallas, Tõnis Künnapuu, Leonid Looding, Ewald Reinap, Jaanus Moisar, Heinrich Brakmann, August Kõdar (kõik Tallinnast), A. Kuusik (Hallistest), L. Laurentius (Rakwerest), Meta Waldman (Paidest), J. Wirkus (Pärnust), Heino Freiri (Petserist), August Rass (Willewere külas), Martin Willemson (Pärnus).

Kirjawastused.

Hra P. Ülesande nr. 57 seletus 1. Lh3—h8 ei wii sihile, mustad wastawad e4—e3.

Hra T. Lahendus 1. Lh3—h7 ei wii sihile; wastus on e4—e3.

Hra N. 1. Lh3—d3+ peale wastawad mustad e4:d3.

Malenurga kirjakast.

Herra A. N. Soowitud aadress on: Narwa mnt. 26.

———ooo———

Kursid.

ETA. Riias, 7. apr. Lta. Kursid. Naelsterling 1128, dollar 257.25, Prantsuse frank 23.50, Rootsi kroon 67.25, Norra kr. 46.75, Taani kroon 54.25, Hollandi gulden 97.25, Saksa riigimark 0.84, Soome mark 4.97, Eesti mark 0.75, Poola mark 0.08, Tsheho-Slowakkia kroon 5.13, 10 kuldrubla 1250, Belgia frank 21.75, kuldfrank 50.00.

ETA. London, 6. apr. Kursid. New-York 4.38¾, Montreal 4.51, Pariis 48.20, Brüssel 52.00, Berliin 1355, Rooma 84, Helweetsia 22.59½, Amsterdam 11.61, Madrid 28.65, Lissabon 4⅜, Wiin 33.000, Stokholm 16.85, Kristiania 24.15, Kopenhagen 20.57½, Ateena 101, Rio de Janeiro 7⅜, Buenos Aires 43 7/16.

———ooo———

Wastutaw toimtaja: Joh. Wiik.
Wäljaandja Osaühisus „Teataja“.

Eestimaa põllusaaduste ümbertöötam. Osaühisus „WIRU“

annab sellega kõikidele osanikkudele teada, et peakoosoleku otsuse põhjal 12. märtsist s. a. osaühisuse põhikapitaal kunni mk. 10.000.000.— suurendatud saab 10.000 uue osatähe wäljaandmise läbi, järgmistel tingimistel:

1) Osatähtede wäljalaske hinnaks määratakse 675 marka, millest 500 marka põhikapitaaliks ja 175 marka tagawarakapitaaliks arwatakse.

2) Uue wäljaande osatähed on endistega ühesõiguslised ja saawad 1922. a. diwidendist endiste osatähtedega ühetasa osa.

3) Endistel osanikkudel on eesõigus uute osatähtede omandamiseks iga endise osatähe peale üks uus osatäht.

4) Uue kapitaali sissemaksude tähtajad on järgmiselt kindlaks määratud:
1. mail 1922. a. = 275 marka iga osatähe pealt.
1. juulil 1922. a. = 200 marka iga osatähe pealt.
1. oktoobril 1922. a. = 200 marka iga osatähe pealt.

5) Endiste osatähtede omanikud, kes kunni 1. maini 1922. a. oma soowi uute osatähtede omandamiseks awaldanud ei ole, ehk ülemal tähendatud tähtaegadel uute osatähtede eest raha sissemaksnud ei ole, kaotawad oma eesõiguse uute osatähtede peale.

Osaühisuse juhatus.

Laewaomanikkudele ja merimeestele tähelepanemiseks!

Teatame, et oleme endi laewatarbeinete kauplust ja ladu käesolewa aasta nawigatsiooni ajaks igasugustele laewatarbeinete ja nawigatsiooni instrumentidega täiendanud, ning pakume oma ladust:

Terastrosse jookswa takelashi ja wantide jaoks, tõrwa kanepitrosse (Inglis ja Wene kanepist), Manila trosse, laewade laternaid, kompasse, barometrid, laewa kellasid, logisid, sekstante, plotke, igasuguseid wärwe, patent laewa põhja wärwe, pigi, tõrwa takku purje riiet, purje niiti, purje nõelu, purje prillisid, kaushisid j. n. e.

Kaubad on wõimalikult odawad. Merimehed, enne kui kusagilt mujalt tell ma lähete, tuleke meili järele!

A. S. Tallinna Laewaühisus.
Laewa arbeainete kauplus ja ladu
Sadama tän. nr. 3, Tallinnas.

Estoonia teater

Laupäewal, 8. aprillil

Herra Eduard Kurnimi 15 aastase lawategewuse jubel.

Stambuli roos

Léo Falli operett 3 w.

Algus kell pool 8 õhtul.

Pühapäewal, 9. apr.

„Marion"

Walter Bromme operett 3 w.
Algus kell pool 3 p. l.

Pr. Hilma Rantase lahkumise etenduseks.

„ülestõusmine"

Draama viies waatuses Tolstoi romaani järele.

Algus kell pool 8 õhtul.

Esmaspäewal, 10. aprillil

Koolidele

„Navarra Henrik,

V. Dewere ajalooline näidend 5 waatuses.
Algus kell pool 3 p. l.

Draamateater

Laupäewal, 8. aprillil

„Woyzeck"

Georg Büchner'i näidend 18 pildis.
Algus kell 8 õhtul.
Lõpp kell ½11.

Pühapäewal, 9. aprillil

Lasteetenduseks

„Reis ünnemaale".

Richard Ledermann'i lastekomöödia, 6 pildis, laulude- ja tantsudega.
Algus kell 8 päewal.

„Kosjapesa"

Naljamäng 3 waatuses.

Algus kell 8 õhtul.

Pääsetähtede eelmüük iga päew kella 11—1 e. l. ja 5—8 õhtul Draamateatri kassas.

Raamatupidamise kursused

6. Pärnu mnt. 16

Erikursus äri omanikele.

Hans Margens.

794

Estoonia kontserisaal.

Palmipuude pühal, 9. aprillil

Estonia sümfoonia orkestri

18. Sümfoonia kontsert

Juhatab hra Hermann Biek.

Laastegewad: prd. **Anna Netitschit** (contra - alto) ja **Weera Winogradowa-Biek** (klawer)

Algus kell pool 8 õhtul

Pääsetähed 125—50 margani

Estoonia teater.

Esmaspäewal, 10. aprillil 1922.

Ella Ilbak'i plastika-õhtu.

Eeskawa:

I.
1. **Moszkowsky.** Bleu et rose (Valse d'Amour).
2. **Liszt,** Mälestused (Consolation VI).
3. **Brahms,** Winjett (Valse).
4. **Rachmaninoff.** Ahastus (Prelude). 1123

II.
5. **Brahms,** Amatsoon (Ballade).
6. **Brahms,** Ninett (Capriccio).
7. **Skrjabin,** Melankoolia (Etude).
8. **Palmgren,** Halb südametunnistus (Det onda samvetet).

III.
9. **Debussy,** Misterioso (Danseuses de Delphes).
10. **Hoerschelmann,** Ekssootiline tants. (Danse fantastique).
11. **Debussy,** Unistus (Clair de lune).

Klaweril **G. Joffe.**

Algus kell pool 8 õhtul.

Pääsetähed 50—350 margani eelmüügil teaatri kassas.

Kabaree „De Russie" Kabaree

Intelligentsi armsam kogumiskoht

Täna 8. aprillil. „Bataille Serpantin"

Ainukesed Eestis suure eduga esinewad:

- Eesti Wokaalkwartett, -

Weera ja Mihail Brawin'id

ja teised tuntud artistid.

Uus huwitaw eeskawa — Algus kell 10 õht.

Sisseminek maksuta.

Klaweril: G. Komarow.

Direktor: R. Kronthal.

Wõimlemisõpetajat,

kes Rootsi süsteemi järele meestele praktilisi ja metoodilisi juhatusi wõib anda, wajawad eelolewaks suwels **haridusministeeriumi poolt korraldatud wõimlemisõpetajate ettewalmistamise**

kursused Tartus.

Eesti keelt oskajad kandidaadid on eesõigustatud. Soowiawaldused ühes haridustunnistusega ja elulookirjeldusega saata H. Treffneri asut. gümnaasiumi Tartus.

Kursuste juhataja
direktor **K. Treffner.**

1177

Teadaanne.

Tallinna peapostkontoris

an'akse 28. aprillil kell 12 kinnisel wähempakkumisel

siseruumide wärwimise tööd

seadusliku korras wälja. Töö ja pakkumiste tingimiste üle teateid saab peapostkontori kantseleis äripäewadel kella 9—15.

Kontori Juhatus.

Tüll-aknakardinaid

suures walikus soowitawad 1164

Johanson & Reinthal

Mundi tän. nr. 2.

Dr. Artur Tamm

Sise- ja suguhaigused.
Wastuwõtmine igapäew kella 4—½6 pl.
Jaani tänawal nr. 6, krt. 8.
(Krediit panga majas).
Kõnetraat 14—13.

Lastearst

Dr. Labbé

S. Tatari tän. 18.
Kõnet. 11—12 ja 4—5.
1013

Dr. Rubanowitsch

Sugu- ja naisehaigused.
Kõnetunnid
10—12 ja 5—7.
Harju tän. 24.
1041

Loomaarstid Dr. Dreyer ja Kljas.

S. Tartumaantee nr. 18.
Telefon 17-83
Wastuwõtmine 10—1 ja 3—4.
Wäljasõitmine igal ajal; ka ruuname.

Kalossid

on praegu kohale jõudnud (igas suuruses)

1040

A. Gobowitschi juures Wiru t. 7.

A. Melldorff'i puusärgiladu

Wiruwärawa puiestee 29,
(Estoonia wastas)
soowitab omast suurest laust:
metall, tammepuust ja riidega ületõmmatud

puusärke

kui ka korjuste (surnukehade) alalhoidmiseks plekkwoodreid. Töö saab korralikult ja punktipealselt tehtud. Wäljamaalt on uus suur saadetus mitmesuguses wäljawalkus metallkrantse ja linte tulnud ja müün neid wõistlemata odawate hindadega

1174

Pühadeks paremate kodu- ja wäljamaa wabrikute

likäörid, napsid, weinid,

Saku ja Pulsi wabrikute

õlu, limonaad, selters jne.

Wabriku hindadega

saadawal igas linna wiinapoes Rendega warustamist soowitakse mitte wiimaste päewade peale jätta.

Suvepalitu

suure kaswuga meesterahwale müüa W. Ameerika t. 23-w, k. 1.

1156

Müüa

2 nahast palitut meesterahwastele, kostüüm, wisitkuued, kapi ja suur tsinkwann. Wana Kalamaja tän. nr. 29

1145

Rõudke Rõudke

1110

Saadawal kõigis paremates kauplustes

Soowitakse osta

Wiedemanni sõnaraamatu

II. trükki

Teatada sit. „Wiedemanni sõnaraamatu" all.

1153

O.-ü. Maames

Tallinn Pikk tän. 12, kõnetr. 18—36.

Soowitab laust:

raudplekki mitmes tugewuses

sõnnikuhange,

labidaid nr. 5, 6, 7,

alumiinium- ja klaasnõusid j. m. k. 1166

Teadaanne.

Kütteainete keskkomitee likwideerimise kommisjon müüb awaliku suusõnalise enampakkumise teel 10. aprillil s. a. kell 10 hommikul Tallinnas, kütteainete keskkomitee ruumides, Meripuiestee nr. 15, Wõsu - Pedaspea - Tapurla randades olewad umbes:

892 j. s. põletispuid

4224 tükki männa- ja kuuse-palke.

1045

Enampakkumisest osawõtta soowijail tuleb enne pakkumist kautsjoniks sisse maksta 10 proc. alghinnast. Lähemaid teateid wõib saada kütteainete keskkomitee likwideerimise kommisjonist.

Soowitame suures wäljawalikus

Wateeritud tekke	kõigis wärwides ja mitmesuguses lainses — —
Siiditekke	
Willaseid tekke	
Pikeetekke	

— Woodilinasid ja padjapüüre —

Johanson & Reinthal

Mundi tän. nr. 2. 1165

A.-S. „Ühiselu" trükk, Tallinnas.